

Projekt

z dnia 16.04.2018 r. Zatwierdzony przez Zarząd
Powiatu Tarnogórskiego

**UCHWAŁA NR .....
RADY POWIATU TARNOGÓRSKIEGO**

z dnia ..... 2018 r.

w sprawie przyjęcia informacji o stanie bezpieczeństwa sanitarnego Powiatu Tarnogórskiego za rok 2017

Na podstawie: art. 12 pkt 1, pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz.1868 z późn. zm.)¹⁾, w związku z art. 12a ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 1261 z późn. zm.)²⁾

**Rada Powiatu
uchwała:**

§ 1. Przyjmuje się informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego Powiatu Tarnogórskiego za rok 2017, w treści określonej w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tarnogórskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 4. Uchwała podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

---

¹⁾Przepisy wprowadzające zmiany opublikowano: Dz. U. z 2018 r. poz. 130

²⁾Przepisy wprowadzające zmiany opublikowano: Dz. U. z 2017 r. poz. 2111, z 2018 r. poz. 138

Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu tarnogórskiego za rok 2017

Bytom 2018

SZANOWNI PAŃSTWO

Mam przyjemność przekazać na Państwa ręce „Informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu tarnogórskiego za rok 2016”. Dokument ten przygotowany jest corocznie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na podstawie informacji uzyskanych w trakcie wykonywania czynności kontrolnych w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Zdrowie człowieka zależy od wielu wzajemnie powiązanych czynników, wśród których wyróżnia się styl życia, środowisko naturalne i stworzone przez człowieka oraz społeczne życie, pracy, nauki, a także działania placówek leczniczych. To właśnie styl życia człowieka, w blisko 50% determinuje zachowanie zdrowia i dobrą kondycję psychofizyczną.

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest jak najszybsze identyfikowanie niepożądanych zjawisk wpływających na zdrowie człowieka.

Prowadzenie systematycznych badań oraz dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwia monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych. Z analiz porównawczych w stosunku do lat poprzednich wynika, że stan bezpieczeństwa sanitarnego miast stale poprawia się, stwierdzone są jednak nadal negatywne zjawiska sanitarno-higieniczne wymagające podjęcia działań zarówno ze strony podmiotów gospodarczych jak i władz samorządowych i administracyjnych.

Działalność restrykcyjno-kontrolna nie jest jedyną domeną działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Podejmowane są również inicjatywy mające na celu zachęcenie mieszkańców do dbania o zdrowie swoje i najbliższych poprzez kształtowanie prawidłowych nawyków prozdrowotnych oraz eliminowanie zachowań ryzykownych, a także stworzenie bezpiecznych warunków życia, nauki i pracy.

Mam nadzieję że przedstawiony Państwu raport będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podjęcia działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w powiecie tarnogórskim. Ufam, iż zaprezentowana ocena upewni Państwa co do tego, że Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni swoje zadania w sposób profesjonalny i rzetelny, zapewniając Nam wszystkim bezpieczeństwo sanitarne.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Bytomiu

mgr Jolanta Wąsowska

Spis treści:

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych.....	5
1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych.....	5
2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych.....	7
3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego.....	7
Wnioski.....	8
II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą.....	8
1. Stan sanitarny szpitali.....	8
2. Stan sanitarny zakładu pielęgnacyjno – opiekuńczego.....	9
3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych.....	10
4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy.....	11
5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek	12
Wnioski.....	12
Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna	
III. żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.....	12
1. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów	15
2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych....	17
3. Piekarnie.....	17
4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX.....	17
5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami.....	18
6. Akcje.....	18
7. Interwencje.....	23
Wnioski.....	24
Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej ,wody	
IV. w pływalniach i innych obiektach wyposażonych w niecki basenowe 24 oraz w miejscach wykorzystywanych do kąpieli.....	24
1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach zaopatrywania w wodę.....	24
2. Ocena jakości wody w pływalniach i innych obiektach wyposażonych w niecki basenowe oraz w miejscach wykorzystywanych do kąpieli.....	31
3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego, zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej.....	32

V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.....	33
1. Domy pomocy społecznej.....	34
2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie.....	34
3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług.....	35
4. Dworce kolejowe i autobusowe.....	36
5. Port lotniczy.....	36
6. Ustępy publiczne.....	36
7. Baseny kąpielowe.....	36
8. Składowiska odpadów komunalnych.....	37
9. Apteki.....	37
10. Akcje i współpraca z innymi jednostkami i podmiotami.....	38
11. Interwencje.....	39
Wnioski.....	40
VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych.....	40
1. Stan sanitarny placówek oświatowo – wychowawczych.....	42
2. Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia.....	45
3. Profilaktyczna opieka zdrowotna.....	47
4. Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży.....	47
5. Interwencje.....	48
Wnioski.....	48
VII. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy.....	49
1. Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy.....	49
2. Nadzór nad środkami zastępczymi.....	52
3. Choroby zawodowe.....	52
4. Interwencje	53
Wnioski.....	54
VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny.....	54
IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	58
X. Działalność laboratoryjna.....	70
XI. Podsumowanie.....	72

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

W ramach nadzoru nad chorobami zakaźnymi w 2017 roku na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono łącznie 743 wywiady epidemiologiczne w ogniskach chorób zakaźnych.

Ilość przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych zmniejszyła się porównaniu do roku ubiegłego o 209.

Na podstawie analizy zachorowań na choroby zakaźne w 2017 r. w porównaniu z rokiem 2016 zaobserwowano spadek liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby.

W 2017 roku zarejestrowano ogółem 29 przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby tj. o 7 zachorowań mniej niż w ubiegłym roku. W ogólnej liczbie wirusowego zapalenia wątroby zarejestrowano 7 zachorowań na wzv typu A, 11 zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B, 11 zachorowań na wzv typu C. Spadek nastąpił w liczbie zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B o 15 przypadków, natomiast wzrost wzv typu C o 1 przypadek. W analizowanym okresie wystąpił gwałtowny wzrost liczby zachorowań na wzv typu A, w stosunku do roku poprzedniego, w którym zachorowań nie notowano.

Nie rejestrowano natomiast przypadków zachorowań na ostre wzv typu B.

W grupie chorób szerzących się drogą pokarmową w 2017 r. zarejestrowano 42 przypadki zatruc pokarmowych wywołanych pałeczką *Salmonella* – o 4 przypadki więcej niż w roku poprzednim, nie rejestrowano natomiast przypadków zakażenia pozajelitowego wywołanego przez pałeczki *Salmonella*.

Zarejestrowano także 120 przypadków innych bakteryjnych zakażeń jelitowych (wzrost o 19 przypadków), 2 przypadki innych bakteryjnych zatruc pokarmowych (spadek o 175 przypadków), 46 przypadków biegunk o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (spadek o 49 przypadków), 324 przypadki wirusowych zakażeń jelitowych (wzrost o 45 przypadków).

Wśród innych bakteryjnych zakażeń jelitowych dominującym czynnikiem etiologicznym było *Clostridium difficile*. W 2017 roku zarejestrowano 114 przypadków zakażeń wywołanych tym patogenem, to jest o 26 przypadków więcej niż w roku 2016. Wzrost liczby zarejestrowanych zakażeń wynika z powszechnie stosowanej przez szpitale diagnostyki w kierunku wykrywania *Clostridium difficile*.

Nadal obserwowana jest duża liczba zarejestrowanych przypadków wirusowych zakażeń jelitowych nieokreślonych oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, który jest związany z tendencją ograniczania przez szpitale badań diagnostycznych mających na celu identyfikację czynnika etiologicznego.

W 2017 r. na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiło 10 ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową, w których łącznie narażonych było 208 osób, zachorowały 42 osoby, wystąpiły 2 zakażenia bezobjawowe, w 4 przypadkach nastąpił zgon pacjentów, w tym w 3 z powodu zakażenia, a w 1 z powodu choroby zasadniczej. Porównując do roku ubiegłego ilość ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową wzrosła o 2 ogniska.

Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową wystąpiły w :

- oddziałach szpitalnych - 7 ognisk, narażonych było łącznie 177 osób, zachorowało 20 osób.

W 4 przypadkach nastąpił zgon pacjentów, w tym w 3 z powodu zakażenia, a w 1 z powodu choroby zasadniczej.

We wszystkich ogniskach ustalono czynnik etiologiczny zachorowań, zakażenia wywołane zostały przez *Clostridium difficile*;

- w restauracji, gdzie zorganizowano przyjęcie okolicznościowe – 1 ognisko, narażone były 23 osoby, zachorowało 17 osób, wystąpiły 2 zakażenia bezobjawowe. Potwierdzonym nośnikiem zakażeń był tort z kremem na bazie surowych żółtek. Czynnikiem etiologicznym była *Salmonella* z grupy D typ enteritidis;

- mieszkaniach prywatnych – 2 ogniska, narażonych było łącznie 8 osób, zachorowało 5 osób, zakażeń bezobjawowych nie było. W jednym ognisku podejrzanym nośnikiem zakażenia było ciasto z kremem, a potwierdzonym czynnikiem etiologicznym zachorowań była *Salmonella* z grupy D typ enteritidis.

W drugim ognisku czynnikiem etiologicznym zachorowań był wirus zapalenia wątroby typu A.

W grupie chorób wieku dziecięcego zanotowano spadek liczby zachorowań na następujące choroby :

- krztusiec – 4 przypadki (spadek o 5 zachorowań),
- świnka – 5 przypadków (spadek o 1 zachorowanie),
- płonica – 46 przypadków (spadek o 62 zachorowania),
- ospa wietrzna – 616 przypadków (spadek o 34 zachorowania).

Nie zarejestrowano przypadków zachorowań na odrę i różyczkę.

Liczba zachorowań na boreliozę wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 13 przypadków, zarejestrowano 97 zachorowań.

Zanotowano 23 przypadki szczepienia przeciwko wściekliznie osób narażonych na zachorowanie na skutek pokąsania przez zwierzęta – o 11 przypadków mniej w porównaniu z rokiem ubiegłym.

W grupie zapaleń opon mózgowych i mózgu zarejestrowano 5 przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie opon mózgowych (spadek o 4 przypadki), 4 przypadki zachorowania na bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu (tak jak w ubiegłym roku), 3 przypadki zachorowania na zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone (wzrost o 2 przypadki) oraz 1 przypadek zachorowania na inne wirusowe zapalenie mózgu.

Ponadto zarejestrowano 1 przypadek zapalenia opon mózgowych wywołanego przez *Neisseria meningitidis*, natomiast nie notowano przypadków zapalenia opon mózgowych wywołanych przez *Streptococcus pneumoniae* oraz *Haemophilus influenzae*.

W ilości zachorowań na gruźlicę obserwowana jest od 2009 roku tendencja spadkowa, w 2017 r. zarejestrowano 20 zachorowań, to jest o 3 przypadki mniej niż w roku poprzednim.

W każdym przypadku zgłoszenia podejrzenia lub zachorowania na gruźlicę przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne. Osoby chore pouczono o przestrzeganiu higieny osobistej i otoczenia oraz konieczności kontynuacji leczenia, natomiast osoby z kontaktu z chorym objęto nadzorem epidemiologicznym.

W zakresie prowadzonego nadzoru kontynuowana jest współpraca ze specjalistycznymi placówkami właściwymi w zakresie leczenia gruźlicy i chorób płuc, celem prawidłowego opracowania ognisk zachorowań na gruźlicę oraz prowadzeniem nadzoru nad leczeniem chorych i badaniem osób z kontaktu.

W roku 2017 zaobserwowano wzrost liczby zgłoszonych podejrzeń zachorowań na grypę, tj. z 1301 przypadków w roku 2016 do 9002 przypadków w roku 2017. Wzrost liczby zarejestrowanych przypadków może być spowodowany poprawą zgłaszalności zachorowań przez podmioty lecznicze w stosunku do lat poprzednich.

W 2017 roku zarejestrowano 3 przypadki grypy, potwierdzone badaniami wirusologicznymi, to jest o 7 mniej niż w roku poprzednim

Ilość osób zaszczepionych przeciwko grypie sezonowej wzrosła w 2017 roku o 112 w porównaniu z rokiem poprzednim. Zaszczepionych zostało 2136 osób. W 2017 roku zarejestrowano 2 przypadki zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową.

Utrzymująca się niska zapadalność szczególnie w grupie młodzieży spowodowana jest między innymi większą świadomością społeczeństwa w zakresie inwazyjnej choroby meningokokowej, a także szczepieniami przeciwko meningokokom grupy C i B.

Na terenie powiatu tarnogórskiego w 2017 roku przeciwko meningokokom ogółem zaszczepionych zostało 58 osób, to jest o 6 osób mniej niż w roku poprzednim.

W 2017 r. nie zarejestrowano przypadków inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae* oraz *Streptococcus pneumoniae*.

W 2017 roku zarejestrowano również 5 przypadków róży (tak jak w 2016 r.), 7 przypadków lambliozy (o 6 więcej niż w 2016 r.), 2 przypadki kiły (tak jak w 2016 r.), 1 przypadek rzeżączki, 1 przypadek jersiniozy pozajelitowej.

W 2017 r. w szpitalach na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiło 7 ognisk zakażeń szpitalnych, to jest o 2 więcej niż w roku poprzednim.

Łącznie ogniska objęły 20 pacjentów, nie było zakażeń wśród pracowników medycznych. Wystąpiły 4 przypadków zgonu pacjentów, w tym 3 z powodu zakażenia, a 1 z powodu choroby zasadniczej.

Były to ogniska zakażeń szerzących się drogą pokarmową, wywołane przez *Clostridium difficile*.

We wszystkich przypadkach ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzone zostały kontrole. Działania epidemiologiczne mające na celu wygaszenie ogniska prowadzone były we współpracy z działającymi w szpitalach zespołami kontroli zakażeń szpitalnych.

W zakresie prowadzonej działalności przeciwepidemicznej w 2017 r. zarejestrowano 3 interwencje, które dotyczyły :

- zakażenia pasożytami na skutek korzystania z basenu, w związku z nieuzupełnieniem braków formalnych przez osobę wnoszącą interwencję, sprawa nie została rozpatrzona;
- podejrzenia zachorowania na gruźlicę u osadzonego w Areszcie Śledczym w Tarnowskich Górach, przeprowadzono kontrolę, która nie wykazała nieprawidłowości, zarzuty zawarte we wniosku nie zostały potwierdzone, interwencję uznano za niezasadną;
- stanu zdrowia osadzonych w Areszcie Śledczym w Tarnowskich Górach, przesłano pismo wyjaśniające do wnoszącego, interwencję uznano za niezasadną.

W 2017 roku w ramach prowadzonego nadzoru nad środkami zastępczymi na terenie powiatu tarnogórskiego pozyskiwano informacje o podejrzeniach zatruc środkami zastępczymi z nadzorowanych podmiotów leczniczych.

W analizowanym okresie zarejestrowano 19 przypadków podejrzenia zatruc środkami zastępczymi, to jest o 2 przypadki mniej niż w roku poprzednim.

2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych

W 2017 roku na terenie powiatu tarnogórskiego sprawowano nadzór nad 41 punktami szczepień. Skontrolowano 38 punktów szczepień, przeprowadzając 50 kontroli.

Kontrole podległych punktów szczepień przeprowadzono w zakresie oceny wykonawstwa szczepień ochronnych, prowadzenia dokumentacji oraz gospodarki preparatami szczepionkowymi.

W 1 punkcie szczepień kontrola wykazała nieprawidłowości w zakresie nadzoru nad warunkami przechowywania preparatów szczepionkowych, co skutkowało utylizacją szczepionek. Wydano decyzję nakazującą opracowanie i wdrożenie procedury postępowania na wypadek awarii urządzenia chłodniczego i braku dostawy prądu, zalecenie zostało wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Z przeprowadzonych kontroli sanitarnych w punktach szczepień wynika, że szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane u dzieci, młodzieży i osób dorosłych wykonywane są zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych.

Dzieci i młodzież wzywana jest do szczepień systematycznie i na bieżąco.

Dzieci ze środowisk opornych, które nie zgłaszają się w wyznaczonym terminie do szczepienia, bądź w ogóle nie realizują obowiązku szczepień ochronnych zgłaszane są wraz z rodzicami lub opiekunami prawnymi przez poradnię imiennie do PSSE w Bytomiu.

W 2017 r. poradnia POZ zgłosiły 111 dzieci oraz 103 rodziców uchylających się od poddania dzieci szczepieniom ochronnym.

PPIS w Bytomiu wystosował 28 wezwań zobowiązujących rodziców bądź opiekunów prawnych tych dzieci do zgłoszenia się do Poradni POZ w celu kontynuacji zaległych szczepień.

Na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień ochronnych oraz z przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień ochronnych za rok 2017 wynika, że obowiązkowe szczepienia ochronne u dzieci i młodzieży podlegającej do szczepień w roku 2017 zostały wykonane w stopniu dobrym, jednak obserwuje się sukcesywny spadek wykonawstwa szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży. Jest on spowodowany występowaniem środowisk opornych, brakiem złożonej deklaracji do poradni POZ oraz coraz większym wpływem ruchów antyszczepionkowych POZ.

3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego

W ramach systemu telefonicznego powiadamiania alarmowego w sytuacjach szczególnego zagrożenia prowadzone są całodobowe dyżury pod telefonem.

Numer telefonu alarmowego udostępniony jest placówkom służby zdrowia celem umożliwienia bezpośredniego kontaktu i powiadomienia o podejrzeniach zachorowań, wymagających podjęcia niezwłocznych działań przeciwepidemicznych, w szczególności inwazyjnej choroby meningokokowej w dni robocze poza godzinami pracy i w dni wolne od pracy.

Wnioski

1. Podsumowując prowadzony w 2017 roku nadzór epidemiologiczny nad zachorowaniami na choroby zakaźne stwierdzono, że istotnym problemem epidemiologicznym na terenie działalności PPIS w Bytomiu w analizowanym okresie było, tak jak w latach poprzednich, występowanie w podmiotach leczniczych ognisk zakażeń szpitalnych, a w szczególności ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową. Sytuacja ta wymaga kontynuowania ścisłej współpracy z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych w celu szybkiego pozyskiwania informacji o podejrzeniu wystąpienia ogniska oraz niezwłocznego wdrożenia działań przeciwepidemicznych. Ponadto w roku 2017 zanotowano nagły wzrost liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu. Skuteczna profilaktyka zachorowań w postaci szczepień ochronnych przeciw wzv A ma ograniczone zastosowanie z uwagi na fakt, iż są to szczepienia zalecane.
2. Pomimo działań podejmowanych ze strony poradni POZ, jak również PPIS w Bytomiu problemem pozostają nadal osoby uchylające się od szczepień ochronnych. Działania podejmowane w celu poprawy stanu zaszczepienia wykazały niską skuteczność. Zauważa się coraz większą podatność rodziców na wpływ ruchów antyszczepionkowych.

II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

1. Stan sanitarny szpitali

W 2017 roku sprawowano nadzór sanitarny nad 4 szpitalami na terenie powiatu tarnogórskiego:

- Zakon Posługujących Chorym OO. Kamilianie w Tarnowskich Górach, ul. Bytomska 22,
- NZOZ Zakład Pulmonologii w Tarnowskich Górach, ul. Lipowa 3,
- SP ZOZ „REPTY” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętka w Tarnowskich Górach, ul. Śniadeckiego 1
- Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny „Pałac Kamieniec” Sp. z o.o., ul. Polna 2, Kamieniec, 42-674 Zbrosławice, w skład którego wchodzi 2 obiekty.

Wszystkie szpitale zostały skontrolowane.

W nadzorowanych szpitalach łącznie przeprowadzono 24 kontrole, ponadto przeprowadzono 5 kontroli w szpitalu będącym pod nadzorem ŚPWIS w związku z wystąpieniem ognisk zakażeń szpitalnych.

Mandatów karnych nie nałożono.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarno – higienicznymi wydano 2 decyzje nakazujące terminowe, które dotyczyły poprawy stanu sanitarno – higienicznego obiektu, tj. malowania, usunięcia zacieków i ubytków w tynku w pomieszczeniach, wymiany zniszczonej wykładziny podłogowej, uzupełnienia ubytków w okafelkowaniu ścian i podłóg w gabinecie diagnostyczno-zabiegowym, pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym, salach chorych, korytarzu komunikacyjnym, gabinecie fizykoterapii, odnowienia stelaży na worki służące do gromadzenia brudnej bielizny i odpadów medycznych, odnowienia zniszczonych foteli, materacy, umywalki.

W 1 przypadku decyzja została wykonana w całości, w drugim przypadku decyzja jest w trakcie realizacji. Na wniosek strony PPIS w Bytomiu wydał 4 decyzje zmieniające termin wykonania zarządzeń ujętych w uprzednio wydanej decyzji.

Pranie bielizny szpitalnej odbywa się w 3 przypadkach w pralniach zewnętrznych na podstawie zawartej umowy, w 1 przypadku w pralni zlokalizowanej na terenie obiektu.

W oddziałach szpitalnych brudna bielizna gromadzona jest w workach płóciennych lub foliowych umieszczanych na stelażach lub w zamykanych pojemnikach i składowana przed przekazaniem do pralni w brudownikach lub magazynach brudnej bielizny.

Czysta bielizna przechowywana jest w magazynach czystej bielizny lub w wydzielonych na ten cel zamykanych szafach.

Nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną szpitalną stwierdzono w 1 szpitalu, dotyczyły one zniszczonych stelaży na worki do przechowywania brudnej bielizny. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję nakazującą, nieprawidłowości zostały usunięte, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Wszystkie szpitale wytwarzają odpady medyczne zakaźne i posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre przedmioty składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w magazynach odpadów. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

W 1 szpitalu kontrola wykazała nieprawidłowości dotyczące zniszczonych stelaży na worki służące do przechowywania odpadów medycznych, wydano decyzję nakazującą, zalecenia zostały wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Szpitale posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątania i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego.

Stan sanitarno - higieniczny oraz techniczny szpitali oceniono jako dobry. Na bieżąco wykonywane są prace remontowe mające na celu utrzymanie właściwego stanu obiektów, a także na bieżąco realizowane są obowiązki nałożone w wydanych decyzjach.

Ponadto przeprowadzono 2 kontrole tematyczne w 2 szpitalach dotyczące zgłaszalności grypy. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W szpitalach przeprowadzono również kontrole działalności zespołów i komitetów kontroli zakażeń zakładowych. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W 2017 r. w szpitalach na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiło 7 ognisk zakażeń szpitalnych, w tym 2 ogniska w SP ZOZ „REPTY” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętka oraz 5 ognisk w Wielospecjalistycznym Szpitalu Powiatowym S.A.

W zakresie nadzoru nad opracowaniem ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzono 7 kontroli, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości.

Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska w roku sprawozdawczym przeprowadziła 5 kontroli zapleczy szpitalnych. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

2. Stan sanitarny zakładu pielęgnacyjno - opiekuńczego

W ewidencji PSSE w Bytomiu znajduje się 1 zakład pielęgnacyjno – opiekuńczy zlokalizowany na terenie powiatu tarnogórskiego.

W roku 2017 przeprowadzono 1 kontrolę w obiekcie. Zakład przystosowany jest do osób niepełnosprawnych, wyposażony w instalację wodociągową i kanalizacyjną, zaopatrywany jest w ciepło z kotłowni miejskiej. Jakość wody jest monitorowana. Pomieszczenia obiektu są w dobrym stanie. Stan sanitarno-porządkowy i sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń.

W trakcie kontroli oceniono postępowanie z odpadami niebezpiecznymi medycznymi. Postępowanie z odpadami prawidłowe, nie stwierdzono nieprawidłowości. Zakład posiada zawartą umowę na odbiór odpadów niebezpiecznych z firmą Remondis Medison Sp. z o.o. Dąbrowa Górnicza, ul. Puszkina 41.

W obiekcie stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku. Bielizna jest prana poza zakładem. Zawarta jest umowa z Pralnią PRASKO w Bytomiu. Pralnia jest nadzorowana przez PPIS w Bytomiu. Obiekt posiada

wydzielony magazyn na przechowywanie odzieży czystej i wydzielone miejsce na gromadzenie odzieży brudnej.

Podczas kontroli sprawdzono postępowanie ze zwłokami osób zmarłych. W zakładzie opracowana jest procedura, która określa postępowanie medyczne, toaletę pośmiertną, postępowanie porządkowe, postępowanie pielęgniarstwa i zachowanie personelu. W procedurze zawarte są zasady godnych warunków dla zmarłego i pozostałych podopiecznych. Zwłoki na terenie zakładu przechowywane są w wydzielonym pomieszczeniu

(„pro-morte”) z zachowaniem godności należnej osobie zmarłej. Zwłoki odbierane są po 2 godzinach przez zakład pogrzebowy wskazany przez rodzinę. W przypadku braku rodziny placówka ma podpisaną umowę z określonym zakładem pogrzebowym.

Placówka posiada opracowane i wdrożone procedury p/epidemiczne, w tym postępowania z odpadami medycznymi, dezynfekcji i mycia narzędzi oraz sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dezynfekcji pomieszczeń, postępowania z bielizną brudną i czystą. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładu oceniono, jako dobry.

3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych

Pod nadzorem znajduje się 76 podmiotów, w skład których wchodzi 169 obiektów.

Ponadto nadzorem objęte są 34 filie ambulatoryjnych podmiotów leczniczych.

W zakresie nadzoru sprawowanego nad obiektami, w których prowadzona jest działalność lecznicza na terenie powiatu tarnogórskiego w 2017 r. przeprowadzono 108 kontroli w 104 obiektach.

W 3 skontrolowanych obiektach stwierdzono nieprawidłowości.

Nieprawidłowości dotyczyły: brudnych, zakurzonych ścian i sufitów w gabinetach lekarskich, gabinecie diagnostyczno-zabiegowym, poczekalni dla pacjentów, pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych, pomieszczeniu porządkowym, socjalnym, brudowniku, braku listew przypodłogowych w pomieszczeniach, zniszczonej tapicerki siedziska fotela stomatologicznego.

Wydano 2 decyzje nakazujące, z których jedna została wykonana, natomiast druga jest w trakcie realizacji. W 1 przypadku strona usunęła nieprawidłowości w ciągu 7 dni, przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, która wykazała usunięcie nieprawidłowości, decyzji nie wydano.

Wszystkie podmioty lecznicze, podobnie jak w latach ubiegłych są zaopatrywane w wodę do spożycia z ujęć, które są pod stałym nadzorem tut. Stacji. Woda jest przydatna do spożycia.

Placówki te zaopatrzone są w odpowiednią ilość sprzętu jednorazowego użytku. Pracownicy posiadają odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej w ilości wystarczającej.

W obiektach stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku oraz bielizna jednorazowa. Bielizna jednorazowa po użyciu traktowana jest jako odpad komunalny - pakowana w worki foliowe i usuwana do pojemników przeznaczonych na te cele. Bielizna brudna wielokrotnego użytku zbierana jest do worków foliowych i do chwili odbioru w celu przewozu do pralni gromadzona jest w wydzielonych pomieszczeniach porządkowych lub wydzielonych magazynach bielizny brudnej. Zapas bielizny czystej przechowywany jest w magazynach lub w wydzielonych szafach.

Podmioty wytwarzające odpady medyczne posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania. Odpady o ostrych krawędziach składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w chłodziarkach przeznaczonych wyłącznie do tego celu. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych. Odpady medyczne pozostałe gromadzone są w plastikowych, zamykanych pojemnikach wyłożonych workami foliowymi. Usuwane są do ogólnych kontenerów na odpady komunalne.

Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących postępowania z odpadami medycznymi

Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji oraz mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W 2017 roku zarejestrowano 1 interwencję dotyczącą ambulatoryjnego podmiotu leczniczego:
- Ambulatorium z Izbą Chorych Aresztu Śledczego ul. Opolska 17a, 42-600 Tarnowskie Góry dot. zachorowania na gruźlicę u osadzonego. W trakcie przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Interwencję uznano za niezasadną.

Bieżącym nadzorem objęty jest punkt medyczny zlokalizowany na terenie Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice w Pyrzowicach.

W 2017 r. przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną w zakresie oceny spełnienia wymagań higieniczno - zdrowotnych.

Port lotniczy posiada całodobowe zabezpieczenie medyczne – dyżury pełni lekarz i pielęgniarka.

Na terenie portu znajdują się pomieszczenia przeznaczone do udzielania świadczeń medycznych:

- punkt pierwszej pomocy – zlokalizowany w Terminalu A w części ogólnodostępnej, w skład którego wchodzi gabinet badań lekarskich oraz 2-lóżkowa sala obserwacyjna dla pacjentów wraz z pomieszczeniem higieniczno – sanitarnym;
- izolator zakaźny – przeznaczony do czasowej izolacji osób z podejrzeniem choroby zakaźnej, zlokalizowany w Terminalu B od strony płyty lotniska. Składa się z szluzu – pomieszczenia dla personelu medycznego oraz pomieszczenia pobytu pacjenta wraz z węzłem sanitarnym.

Postępowanie z odpadami medycznymi w obiekcie jest prawidłowe. Odpady odbierane są po uzgodnieniu telefonicznym przez specjalistyczną firmę. W obiekcie stosowana jest wyłącznie bielizna jednorazowa.

Punkt medyczny wyposażony jest w środki ochrony indywidualnej: kalosze, kombinezony Tychem, kombinezony ochronne przeciwko skażeniom biologicznym, maski z filtrami Hepa, gogle, rękawiczki ochronne, fartuchy jednorazowe, izolatory transportowe ABC przeznaczone do transportu pacjentów z podejrzeniem choroby wysoce zakaźnej, a także preparaty dezynfekcyjne. Ponadto port lotniczy dysponuje ambulansem, przeznaczonym do działań ratowniczych w obrębie lotniska.

W związku z możliwością zawleczenia chorób zakaźnych z innych krajów utrzymywana jest stała współpraca ze służbami medycznymi lotniska oraz ze Strażą Graniczną w celu szybkiego podjęcia działań przeciwepidemicznych.

4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy

Pod nadzorem znajduje się 149 prywatnych gabinetów lekarskich.

W 2017 r. skontrolowano 39 obiektów, przeprowadzając łącznie 39 kontroli sanitarnych.

W skontrolowanych praktykach nieprawidłowości nie stwierdzono.

W prywatnych gabinetach lekarskich używana jest głównie bielizna jednorazowego użytku, która w przypadku zanieczyszczenia materiałem biologicznym jest przekazywana do utylizacji jako odpad medyczny zakaźny.

Wytwarzające odpady medyczne podmioty posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych zawarte z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre narzędzia składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w chłodziarkach przeznaczonych na ten cel. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

Odpady komunalne gromadzone są w plastikowych zamykanych pojemnikach, które wyłożone są workami foliowymi. Usuwane są do ogólnych kontenerów na odpady komunalne, które są własnością zakładów oczyszczania miasta.

W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi.

W gabinetach opracowane są i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątanía i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego.

Stan sanitarny pozostałych skontrolowanych gabinetów został oceniony jako dobry.

5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek

Pod nadzorem znajduje się 5 praktyk pielęgniarek.

W 2017 roku skontrolowano 3 praktyki, przeprowadzając 3 kontrole sanitarne.

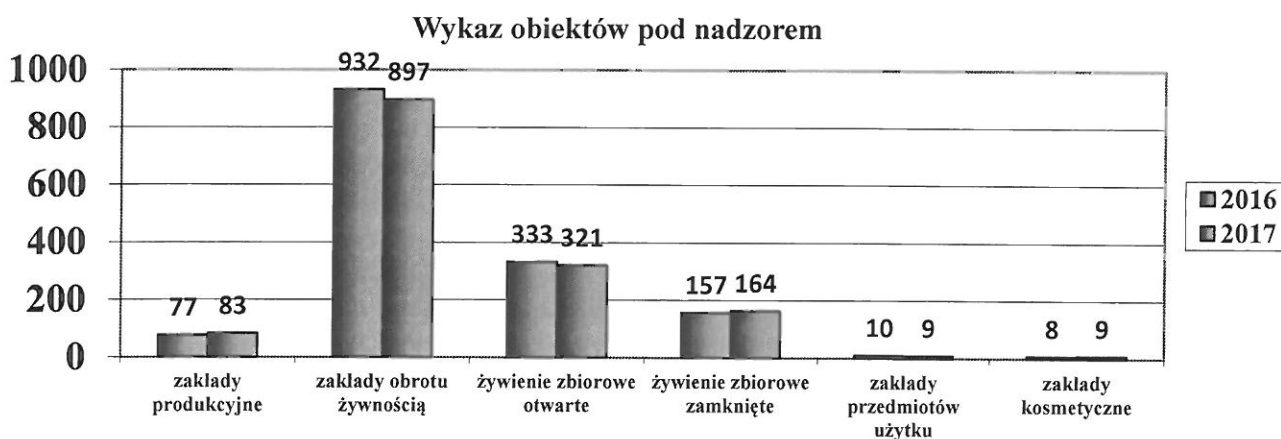
Praktyki zlokalizowane są na terenie szkoły i świadczone są w niej usługi na rzecz uczniów szkoły.

Wnioski

1. Stan sanitarny szpitali w roku 2017 oceniono jako dobry, zalecenia ujęte w decyzjach wydanych przez PPIS w Bytomiu wykonywane są na bieżąco.
2. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych oraz prywatnych gabinetów lekarskich ulega sukcesywnej poprawie. Pomimo zauważalnej poprawy ta grupa obiektów nadal wymaga wzmożonego nadzoru. Celem prowadzonego nadzoru powinno być między innymi wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie bieżącego stanu sanitarno- higienicznego obiektu, dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego oraz postępowania z odpadami medycznymi, a także stanu sanitarno- technicznego.

III. Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W roku 2017 przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego, skontrolowali 1077 zakładów branży spożywczej, zakładów materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zakładów kosmetycznych, co stanowi 72,62 % wszystkich obiektów zewidencjonowanych.

Na terenie powiatu tarnogórskiego największą część spośród wszystkich zakładów stanowią zakłady obrotu żywnością oraz zakłady żywienia zbiorowego otwartego. W najliczniejszej grupie największy odsetek stanowią sklepy spożywcze. Porównując ilość nadzorowanych obiektów w powiecie tarnogórskim można stwierdzić, że w 2017 roku liczba zakładów będących pod nadzorem PPIS w Bytomiu nieznacznie zmalała w stosunku do 2016 roku.

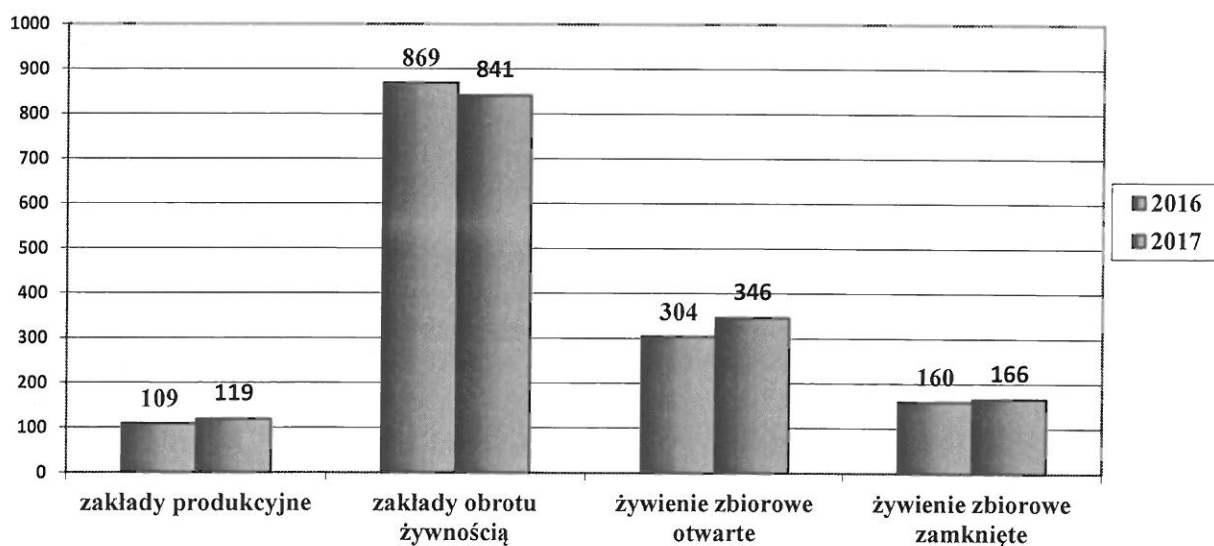
Dokonując analizy harmonogramu kontroli należy stwierdzić, że w roku 2017 liczba zaplanowanych do kontroli obiektów była mniejsza o 1,8 % niż w roku 2016.

Tabela 1. Zestawienie liczbowe ilości kontroli zaplanowanych i wykonanych w roku 2016 do 2017

Rodzaj obiektu	Powiat tarnogórski			
	2016		2017	
	zaplanowane	wykonane	zaplanowane	wykonane
Produkcja	71	64	73	70
Obrót	695	607	645	558
Żywnienie otwarte	240	210	253	211
Żywnienie zamknięte	133	131	147	135
RAZEM	1139	1012	1118	974

W roku 2017 wykonano **974** kontroli z **1118** zakładów zaplanowanych do kontroli (w tym 1 kontrolę w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz 4 kontrole planowane w miejscach obrotu kosmetykami). W związku z powyższym należy stwierdzić, iż harmonogram kontroli został wykonany w **87,12 %**.

Ilość kontroli według rodzajów obiektów

Przeprowadzenie mniejszej ilości kontroli do kontroli zaplanowanych, spowodowane było likwidacją zakładów lub zawieszeniem działalności albo z związane było z zamknięciem obiektów przez właścicieli bez poinformowania PPIS w Bytomiu.

Na terenie powiatu tarnogórskiego w 2017 roku przeprowadzono **1478** kontroli. Poza zaplanowanymi kontrolami upoważnieni przedstawiciele PPIS w Bytomiu przeprowadzili dodatkowe kontrole sanitarne związane z interwencjami - skargami konsumentów i klientów zakładów branży spożywczej, a także w związku z powiadomieniami RASFF/RAPEX (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach oraz Kosmetykach) otrzymanymi od Głównego Inspektora Sanitarnego oraz na wniosek strony o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów branży spożywczej, bądź w związku z poszerzeniem

zakresu prowadzonej działalności. Porównując dane z rokiem 2016 należy zauważyć, że ilość wszystkich kontroli wykonanych w 2017 r. zwiększyła się o **2 %**.

Najwięcej kontroli przeprowadzono w obiektach obrotu żywnością tj. **841** (o ok. 3,2 % mniej niż w 2016 roku). W zakładach produkcyjnych przeprowadzono o **9,2 %** więcej kontroli, w zakładach żywienia zbiorowego otwartego liczba kontroli zwiększyła się o **13,8 %** w stosunku do roku ubiegłego, natomiast ilość kontroli w zakładach żywienia zbiorowego otwartego zwiększyła się o 3,75 % w stosunku do roku ubiegłego. Ponadto w roku 2017 przeprowadzono **1** kontrolę w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz **5** kontroli w zakładach obrotu kosmetykami.

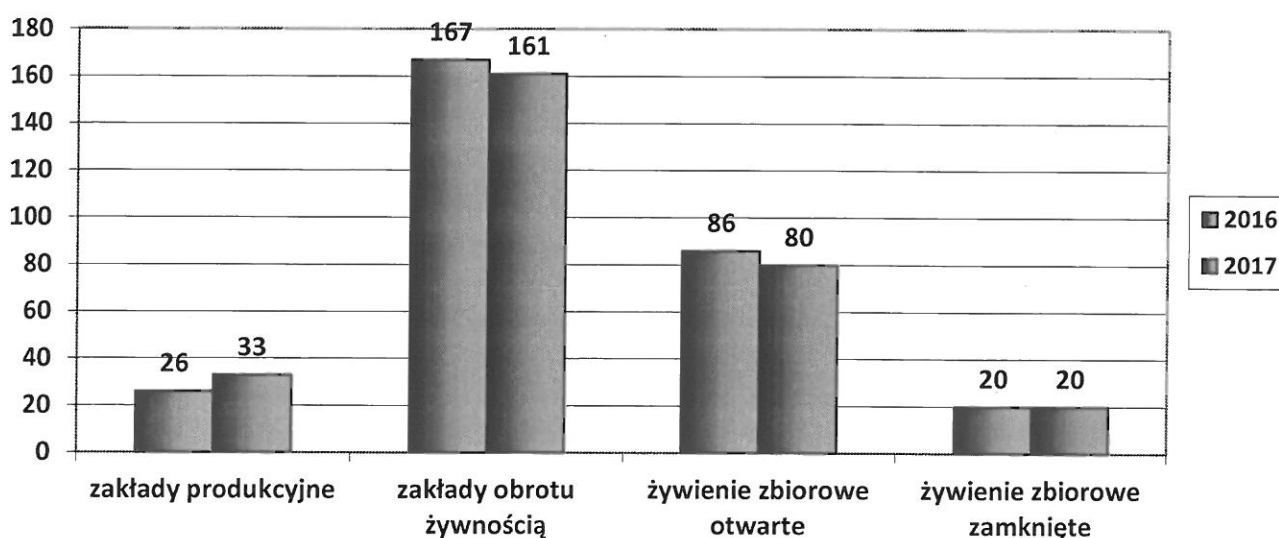
Tabela 2. Zestawienie liczbowe lata 2016 i 2017.

Rok Powiat	Ilość obiektów nadzoru - wanych		Ilość obiektów skontrolo - wanych		Ilość kontroli		Ilość wydanych decyzji		Ilość wydanych postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę		Ilość nałożonych mandatów na kwotę	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
powiat tarnogórski	1517	1483	1141	1077	1449	1478	299	294	-	3 / 660	54 / 8100	102 / 17250

W roku 2017 na terenie powiatu tarnogórskiego wydano ogółem **294** decyzji administracyjnych, tj. o **1,7 %** decyzji mniej niż w 2016 roku.

Ilość decyzji według rodzajów obiektów

Analizując ilość decyzji administracyjnych wydanych według rodzaju obiektów można zaobserwować, iż w roku 2017 liczba wydanych decyzji w przypadku zakładów produkcyjnych zwiększyła się o 26,9 % w stosunku do 2016 roku, w przypadku zakładów obrotu żywnością zmniejszyła się o 3,6 %, w przypadku zakładów żywienia zbiorowego – otwartego zmniejszyła się o 7 %, a w przypadku zakładów żywienia zbiorowego – zamkniętego utrzymuje się na tym samym poziomie.

Harmonogram kontroli obiektów żywnościowo – żywieniowych na rok 2017 opracowano na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego oraz w oparciu o analizę ryzyka przeprowadzoną na podstawie danych z lat ubiegłych dla poszczególnych zakładów produkcji, obrotu żywnością lub zakładów żywienia zbiorowego oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W tym celu określono kryteria oceny zakładów oraz ich kategoryzację. Oszacowano ryzyka zanieczyszczenia żywności w obiektach o podstawowym znaczeniu.

Wzięto również pod uwagę wykonywanie dodatkowych działań związanych z powiadomieniami RASFF i RAPEX, interwencjami – skargami ze strony konsumentów i klientów obiektów i zakładów prowadzących działalność branży spożywczej oraz realizowanie zadań GIS w Warszawie i ŚPWIS w Katowicach w oparciu o plan poboru próbek laboratoryjnych. Ponadto ujęto zadania związane z nadzorem żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością importowanymi z krajów trzecich i eksportowanymi poza granice Unii Europejskiej.

1. Stan sanitarno – higieniczny i techniczny zakładów

Stan sanitarno – techniczny zakładów produkujących, wprowadzających do obrotu środki spożywcze w poszczególnych grupach na terenie działania PPIS w Bytomiu w dalszym ciągu zachowany jest w stopniu dobrym.

Tabela 3. Zestawienie liczbowe wydanych decyzji nakazujących w latach 2016 i 2017.

	<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2016 r.</i>			<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno–technicznym w 2017 r.</i>		
	Ogółem	Ilość wydanych decyzji nakazujących	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych decyzji nakazujących	% obiektów złych
powiat tarnogórski	1141	61	5,3	1077	84	7,8

Analizując roczne wyniki dotyczące ilości wydanych decyzji nakazujących we wszystkich zakładach żywnościowo – żywieniowych stwierdza się, iż w bieżącym roku sprawozdawczym stan sanitarno – techniczny utrzymuje się na podobnym poziomie.

Najczęściej występujące uchybienia i nieprawidłowości to między innymi:

- zły stan techniczny pomieszczeń (brudne, popękane, zakurzone powierzchnie ścian, sufitów, ze śladami zagrzybienia i zaciekami, zniszczona powierzchnia podłóg – ubytki w posadzce),
- zły stan techniczny sprzętu i wyposażenia zakładów,
- zły stan techniczny stolarki okiennej i drzwiowej,
- brak bieżącej ciepłej wody,
- brak prawidłowej i skutecznej wentylacji w pomieszczeniach zakładu,
- brak prawidłowego zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników,
- brak lub źle działająca kontrola wewnętrzna, w tym brak opracowanej, wdrożonej i utrzymanej dokumentacji kodeksu GHP / GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP.

Tabela 4. Zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych w latach 2016 i 2017.

	<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2016 r.</i>			<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2017 r.</i>		
	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych
powiat tarnogórski	1141	54 / 8100	4,7	1077	102 / 17250	9,5

Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości to:

- brak bieżącego porządku i czystości w pomieszczeniach zakładu,
- brak zachowanej higieny sprzedaży,
- nieprawidłowe przechowywanie artykułów spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie (poza urządzeniem chłodniczym, w temp. wyższej niż zalecana jest przez producenta, brak segregacji w urządzeniach chłodniczo – zamrażalniczych),
- brak zabezpieczenia artykułów spożywczych sprzedawanych luzem przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi,

- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak prawidłowej dokumentacji GHP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP, brak bieżących zapisów dokumentacji bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, brak kontroli wewnętrznej,
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych.

Dokonując oceny skontrolowanych obiektów należy stwierdzić, iż ilość obiektów o złym stanie sanitarno - higienicznym zwiększyła się. W roku sprawozdawczym nałożono o 48 (tj. o 89 %) więcej mandatów karnych za uchybienia i nieprawidłowości bieżącego stanu sanitarnego w stosunku do ubiegłego roku.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych

W oparciu o harmonogram poboru próbek w roku 2017 do badań laboratoryjnych na terenie powiatu tarnogórskiego pobrano 239 próbek, tj. o 43% więcej próbek niż w roku 2016, w którym pobrano 167 próbek.

Próbki zostały przebadane laboratoryjnie w następujących kierunkach:

- pod względem mikrobiologicznym przebadano 125 próbek,
- pod względem organoleptycznym przebadano 11 próbek,
- pod względem fizykochemicznym przebadano 69 próbek,
- pod względem znakowania ocenie poddano 79 próbek,
- pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych przebadano 34 próbki.

W wyniku przeprowadzonych badań dyskwalifikacji uległo 35 próbek, tj. 14,6% w stosunku do wszystkich przebadanych próbek, co stanowi większy procent w porównaniu z ubiegłym rokiem, w którym dyskwalifikacji uległo 17 próbek, tj. 7,1 %.

Pod względem mikrobiologicznym liczba próbek poddanych dyskwalifikacji wynosiła 27, stwierdzono obecność bakterii z grupy *Enterobacteriaceae*, pałeczki z rodziny *Salmonella* oraz obecność pleśni. 8 próbek zostało zdyskwalifikowanych ze względu na obecność zanieczyszczeń biologicznych.

3. Piekarnie

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2017 r. prowadzony był wzmożony nadzór sanitarny w zakładach produkcyjnych typu piekarnie i cukiernie. Na terenie powiatu tarnogórskiego zewidencjonowanych jest 37 piekarni, z których skontrolowano 32. W trakcie kontroli w 8 zakładach pobrano ogółem 25 próbek, w tym 20 próbek sanitarnych – wytrzepek z koszyków oraz zmiotek, z czego 7 zostało zdyskwalifikowanych w zakresie zanieczyszczeń biologicznych.

4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX

W roku 2017 w ramach powiadomień alarmowych RASFF/RAPEX na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono 37 kontroli głównie w sklepach mało- i wielkopowierzchniowych, jak również w innych zakładach branży spożywczej w przypadku wskazania w powiadomieniu adresów, do których mogły dotrzeć kwestionowane środki spożywcze lub materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Wszystkie powiadomienia sprawdzone były również podczas kontroli kompleksowych oraz tematycznych.

W większości zakładów nie stwierdzono na stanie ekspedycyjnym lub magazynowym kwestionowanego produktu lub został on wycofany ze sprzedaży i przesłany do producenta lub magazynu centralnego (w przypadku sieci handlowych) przez właścicieli obiektów.

5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami

W roku sprawozdawczym w rejestrze zakładów prowadzących działalność na terenie powiatu tarnogórskiego znajdowała się 1 wytwórnia oraz 7 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, z czego skontrolowano 1 miejsce obrotu. Ogółem przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną w w/w obiektach.

W roku 2017 przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych w 5 obiektów obrotu kosmetykami w zakresie bezpieczeństwa stosowania kosmetyków będących w obrocie. W ewidencji znajdowało się 9 obiektów obrotu kosmetykami.

Ogólny stan sanitarno – porządkowy i techniczny obiektów nie budził zastrzeżeń, zapewniony jest dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody, poszczególny asortyment jest posegregowany i przechowywany na wydzielonych regałach i półkach, jaka również nie stwierdzono kosmetyków niewłaściwie oznakowanych. W obiektach opracowano dokumentację Dobrej Praktyki Higienicznej dostosowanej do prowadzonego zakresu działalności.

Ponadto pracownicy sekcji HŻŻ i PU poza prowadzeniem nadzoru nad zakładami obrotu kosmetykami znajdującymi się na terenie podległym nadzorowi PPIS w Bytomiu, na bieżąco monitorowali reklamy pojawiające się w lokalnej prasie, w gazetkach reklamowych oraz na aukcjach internetowych.

W bieżącym roku sprawozdawczym do badań laboratoryjnych pobrano 2 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

6. Akcje

W 2017 roku pracownicy sekcji HŻŻ i PU wraz z pracownikami sekcji NZ współpracowali przy odbiorach obiektów nowopowstałych oraz przy obiektach wskazujących na zmianę sposobu użytkowania.

Ponadto w 2017 roku na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono następujące akcje:

Tabela 5. Akcje i współpraca z innymi komórkami psse / jednostkami / organami

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi	
						ilość wydanych decyzji				Mandaty nałożone w trakcie kontroli			inne ⁴
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1.	Imprezy masowe	NS.HŻŻ i NS.HK	15	15	15	0	0	0	0	0	1 załączenie doraźne	-	
2.	Współpraca z Wojskowym Inspektoratem Weterynarii we Wrocławiu	NS.HŻŻ i WIW	1	1	1	0	0	0	0	0	0	-	
3.	Szlaki turystyczne	NS.HŻŻ	30	30	30	0	0	0	1	300	1 załączenie doraźne	-	
4.	Ocena zakładów będących pod wspólnym nadzorem PPIS i PLW	NS.HŻŻ i PLW	8	8	8	0	0	0	0	0	0	Z udziałem przedstawicieli PLW przeprowadzono kontrolę kompleksową	
5.	Wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	8	8	8	0	0	0	0	0	0	-	
6.	Wypoczynek letni dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	14	14	14	0	0	0	0	0	1 załączenie doraźne	-	
7.	Zbiorowe zatrucia / zakażenia pokarmowe	Epidemiologia i NS.HŻŻ	10	2	2	0	0	0	0	0	-	1 z kontroli została przeprowadzona w mieszkaniu prywatnym. W ramach czynności kontrolnych pobrano 10 próbek żywności do badań laboratoryjnych.	

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka ppe / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	uniierucha- miających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
												Stwierdzono nieprawidłowości pod względem mikrobiologicznym w 2 przebadanych próbkach.
8.	Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną	NS.HŻŻ i IF	50	19	23	0	0	0	0	0	0	-
9.	Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej	NS.HŻŻ	22	3	3	0	0	0	0	0	0	-
10.	Nadzór nad obiektami wprowadzającymi do obrotu lody nieopakowane oraz sprzedające lody porcjowane	NS.HŻŻ	5	5	5	2	0	0	0	0	0	W trakcie przeprowadzonych kontroli pobrano 25 próbek lodów z automatu
11.	Kontrolę obiektów pod kątem pomiaru tłuszczu stosowanego do smażenia	NS.HŻŻ	97	2	2	0	0	0	0	0	0	W ramach przeprowadzonych kontroli dokonano 2 pomiarów tłuszczu
12.	Akcja związana z „Planem działania na 2017 r. dotyczącego produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanego w ramach porozumienia z dnia 10 stycznia 2015 r.”	NS.HŻŻ i WIORIN	1	1	1	0	0	0	0	0	0	W ramach kontroli pobrano 1 próbkę żywności do badań laboratoryjnych w kierunku obecności metali ciężkich.

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13.	Żywienie pacjentów w szpitalach.	NS.HZZ	5	5	5	0	0	0	0	0	0	-
14.	Akcja Komendy Powiatowej Policji w Tarnowskich Górach dot. kontroli sanitarnych w sklepach zielarsko – medycznych.	NS.HZZ i Komenda Powiatowa Policji w Tarnowskich Górach	2	2	2	0	0	0	1	50	0	Przeprowadzono 2 kontrole sanitarne. Nieprawidłowości dot. wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia.
15.	Akcja dot. pestek moreli.	NS.HZZ	6	6	6	0	0	0	0	0	0	-
16.	Akcja dot. żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach oświaty.	NS.HZZ	119	119	119	0	0	0	0	0	3 zalecenia doraźne	Wprowadzanie do obrotu środków spożywczych niezgodnych z Rozp. MZ z 26.07.2016 r.

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne							uwagi	
						ilość wydanych decyzji					Mandaty nałożone w trakcie kontroli			inne ⁴
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę				
	I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
17.	Akcja dot. nieprawidłowości w sklepach sieci „Biedronka”	NS.HZZ.	4	4	4	0	0	0	1	200	1 zalecenia doraźne	Nieprawidłowości dot. niewłaściwego stanu sanitarno - higienicznego		
RAZEM		-	397	244	248	2	-	-	3	550	-	-		

¹ w części opisowej podać najczęstsze powody wydawania tych decyzji

² w części opisowej podać powody unieruchomienia obiektu oraz informacje czy został już uruchomiony

³ w części opisowej wykazać czego dotyczyły te decyzje (nie wykazywać decyzji rachunków, umarzających postępowanie itd.)

⁴ w części opisowej wykazać jakiego rodzaju to były działania

7. Interwencje

Sekcja: NS.HŻŻ

Ilość interwencji zarejestrowanych ogółem **40**, w tym anonimowych **18**.

Ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS ogółem **36**, w tym anonimowych **16**; zasadnych **18** w tym anonimowych zasadnych **8**.

Ilość interwencji przekazanych do innych organów ogółem **0**.

L.p	Przedmiot interwencji	Ilość wniesionych interwencji ogółem	Interwencje rozpatrzone przez PPIS					Interwencje przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami		
			ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS	ilość wykonanych w związku z tym kontroli	ilość wydanych decyzji /zaleceń	Uwagi (m. in. podać ilość i kwotę mandatów)	Ilość interwencji zasadnych /niezasadnych	Ilość interwencji przekazanych	Wstępne rozpoznanie-kontrola	Nazwa organu i inne uwagi
1.	Zła jakość zdrowotna żywności	21	19	22	2/3	3/900	7/12	0	0	-
2.	Zły stan sanitarno – higieniczny	18	15	18	1/7	8/1500	9/5	0	0	-
3.	Działalność prowadzona bez zgłoszenia	1 +1 z 2016	2	3	0/2	0	2/0	0	0	-
	SUMA	40 + 1 z 2016	36	43	3/12	11/2400	18/17	0	0	-

Wnioski:

W roku sprawozdawczym w powiecie tarnogórskim podobnie jak w roku ubiegłym najwięcej przyjętych interwencji dotyczyło zgłoszenia sprzedaży żywności o złej jakości zdrowotnej w zakładach obrotu żywnością.

W roku 2017 ilość przyjętych i rozpatrzonych przez PPIS w Bytomiu interwencji zwiększyła się o **24 %** w porównaniu do roku 2016, gdzie zgłoszono i rozpatrzono **29** interwencje.

WNIOSKI

1. Infrastruktura budynków w dużym stopniu wpływa negatywnie na stan sanitarno – techniczny obiektów żywnościowo – żywieniowych znajdujących się na nadzorowanym terenie PPIS w Bytomiu. Często zakłady usytuowane są w starych budynkach z niefunkcjonalnością pomieszczeń wchodzących w skład zakładu.
2. Ilość wydanych decyzji nakazujących w roku 2017 nieznacznie wzrosła w stosunku do roku 2016.
3. W roku sprawozdawczym nałożono prawie dwukrotnie większą ilość mandatów za bieżący stan sanitarno - porządkowy w zakładach w porównaniu do roku ubiegłego.
4. Zwiększyła się liczba obiektów posiadających wdrożoną dokumentację GHP/GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP. Również w mniejszym stopniu wśród kontrolowanych zakładów stwierdza się brak utrzymania i prowadzenia zapisów wynikających z dokumentacji zapewniającej bezpieczeństwo żywności.
5. W roku sprawozdawczym zwiększyła się liczba wniesionych interwencji konsumentów w porównaniu do roku ubiegłego. Zarówno w roku 2016 jak i 2017 większa część przeprowadzonych kontroli wykazała niezasadność interwencji.
6. W 2017 roku w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdza się większą ilość próbek zdyskwalifikowanych w porównaniu do 2016 roku. Główną przyczyną kwestionowania próbek w 2017 roku były, podobnie jak w poprzednim roku sprawozdawczym zanieczyszczenia mikrobiologiczne.

IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej, wody w pływalniach i innych obiektach wyposażonych w niecki basenowe oraz w miejscach wykorzystywanych do kąpieli

Łącznie w 2017 r. w ramach nadzoru terenowo - laboratoryjnego nad jakością wody prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano **462** próbki wody, w tym przebadano pod względem:

- bakteriologicznym -**392**,
- fizykochemicznym -**279**,

Liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej podmiotów odpowiedzialnych za jakość dostarczanej wody przeznaczonej do spożycia, zarządców pływalni i organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpieli wynosiła **1088**.

Wydano **17** decyzji, **1** dot. zatwierdzenia laboratorium, **2** dot. materiałów i preparatów stosowanych do uzdatniania i przesyłania wody do spożycia, **1** dot. legionelli, **9** dot. okresowej oceny jakości wody do spożycia, **4** dot. zbiorczej rocznej oceny wody na pływalni. Zarejestrowano **1** interwencję (niezasadna).

1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach do zaopatrywania w wodę

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę na terenie powiatu 139,0 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę- ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody na terenie powiatu w m³/d: **śr. 18490***

Łącznie w 2017 r. na terenie powiatu tarnogórskiego, w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu monitoringu jakości wody

oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano **243** próbki wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym- **233** i pod względem bakteriologicznym -**179**. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, azotyny żelazo, rtęć) stwierdzono w **13** próbkach wody, a wskaźników mikrobiologicznych w **16** próbkach (bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$).

Liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej podmiotów odpowiedzialnych za jakość dostarczanej wody przeznaczonej do spożycia wynosiła **441**.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, żelazo) stwierdzono w **7** próbkach wody, a wskaźników mikrobiologicznych w **6** próbkach (bakterie grupy coli).

Liczba awarii ogółem – **468**.

Zarejestrowano **1** anonimową interwencję, którą z uwagi na niezasadność pozostawiono bez rozpatrzenia.

Wydano **12** decyzji: **1** dot. zatwierdzenia laboratorium, **2** dot. materiałów i preparatów stosowanych do uzdatniania i przesyłania wody do spożycia, **9** dot. okresowej oceny jakości wody do spożycia.

MIASTO RADZIONKÓW

*Liczba ludności zaopatrywanej w wodę **16,9** tys.*

*Zaopatrzenie w wodę – zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m^3/d : woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach – **śr. 1929** (SUW Bibiela, SUW Miedary) ;dystrybutor: Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Radzionkowie.*

W 2017r. na terenie miasta w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym **9** próbek wody. Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenie dopuszczalnej wartości mętności stwierdzono w **1** próbce wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Radzionkowie i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Radzionków wynosiła **40**.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenie dopuszczalnej wartości mętności stwierdzono w **1** próbce wody.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej sp.z o.o. w Radzionkowie i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2017r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Radzionkowa oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba wykazanych przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Radzionkowie awarii na sieci wodociągowej wynosiła **52**.

MIASTO TARNOWSKIE GÓRY

*Liczba ludności zaopatrywanej w wodę **61,2** tys.*

Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m^3/d :

- woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – **śr. 3042** (SUW Miedary); dystrybutor: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach;

- woda dostarczana przez PW i K Tarnowskie Góry z ujęć własnych – Opatowice, uj. nr 3 ul. Opolska, SUW Koehler (łączna produkcja śr. 2790);
- woda dostarczana z SUW GCR „Repty” i uj. CHM – śr. 2085 (zakup wody przez PW i K Tarnowskie Góry);
- woda pochodząca z ujęcia Parku Wodnego w Tarnowskich Górach (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia w obiektach użyteczności publicznej) – śr. 100;
- woda dostarczana z wodociągu Fabryki Sprzętu Ratunkowego i Lamp Górniczych „FASER” SA Tarnowskie Góry (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia – sprzedaż dla obcych firm zlokalizowanych na terenie należącym do zakładu) – śr. 9,5.

Miasto Tarnowskie Góry zaopatrywane jest w wodę pochodzącą z ujęć wód głębinowych, eksploatowanych do celów wodociągowych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach, tj. uj. Opatowice, uj. nr III, ul. Opolska, i Stacja Uzdatniania Wody Koehler oraz zakupowaną przez to Przedsiębiorstwo z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – Stacja Uzdatniania Wody „Miedary” w Tarnowskich Górach. Do sieci miejskiej eksploatowanej przez PWiK Tarnowskie Góry podawana jest również woda ze Stacji Uzdatniania Wody eksploatowanej przez Górnośląskie Centrum Rehabilitacji „Repty” w Tarnowskich Górach oraz z ujęcia Centrum Handlowo Magazynowego w Tarnowskich Górach, ul. Zagórska eksploatowanego przez Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o.

W 2017 r. w ramach nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano 109 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym 99 próbek wody i bakteriologicznym - 71 próbek wody.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, barwa, żelazo, azotyny) stwierdzono w 7 próbkach wody, a niepotwierdzone powtórным badaniem przekroczenia dopuszczalnych wartości wskaźników mikrobiologicznych (bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C) stwierdzono w 2 próbkach wody.

Natomiast w październiku 2017 r. stwierdzono obecność pojedynczych bakterii grupy coli w próbkach wody dostarczanej z Stacji Uzdatniania Wody „Repty” w Tarnowskich Górach (9 próbek). Z uwagi na natychmiastowe podjęcie działań naprawczych nie wydawano decyzji. Odbiorcy byli poinformowani, że do czasu uzyskania właściwej jakości wody należy ją spożywać po przegotowaniu. Po przeprowadzeniu dezynfekcji woda spełnia wymagania mikrobiologiczne.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach oraz Agencję Inicjatyw Gospodarczych S.A. Tarnowskie Góry, SP ZOZ „Repty” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji Tarnowskie Góry i Fabrykę Sprzętu Ratunkowego i Lamp Górniczych „FASER” SA Tarnowskie Góry kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych na terenie miasta Tarnowskie Góry wynosiła 128.

Nie potwierdzoną powtórным badaniem obecność bakterii grupy coli stwierdzono w 1 próbce wody.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej w 2017 r. wodę

wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Tarnowskich Gór oceniono jako przydatną do spożycia.

Tym niemniej woda z ujęcia Centrum Handlowo Magazynowego wykazuje wysoką zawartość chromu, która jest niestabilna i okresowo bliska górnej granicy normy. Ilość wody z poszczególnych studni dobierana była w taki sposób aby w końcowym efekcie stężenie chromu w wodzie było zgodne z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z dnia 13 listopada 2015r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1989). Zgodnie z informacją właściciela ujęcia w związku z granicznymi wartościami chromu ogólnego mierzonymi w studni S-II i S-III znaczna część pobieranej wody pochodziła ze studni S-III, gdzie zawartość chromu jest niższa.

W dniu 25.10.2017 r. wyłączono studnię S-II z eksploatacji ze względu na wysokie stężenie chromu i do dnia 13.12.2017r. pracowała wyłącznie studnia S-III z obniżoną wydajnością.

Stężenie chromu w wyłączonej studni było monitorowane i po obniżeniu stężenia chromu do dopuszczalnej wartości w dniu 14.12.2017r. ponownie włączono ją do eksploatacji.

Liczba zgłoszonych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach awarii wodociągowych wynosiła **264**.

MIASTECZKO ŚLĄSKIE

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 7,4 tys.,

Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:

woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 734(SUW Bibiela) ; dystrybutor: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach.

W 2017 r. na terenie miasta w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano 17 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym 17 próbek wody i bakteriologicznym - 6 próbek wody.

Niepotwierdzone powtórny badaniem przekroczenie dopuszczalnej wartości rtęci stwierdzono w 1 próbce wody (SUW Bibiela eksploatowana przez Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach).

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Miasteczko Śląskie wynosiła 29.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2017 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Miasteczka Śląskiego oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba zgłoszonych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach awarii sieci wodociągowej wynosiła – **24**.

MIASTO KALETY

– *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 8,6 tys.*

Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d: woda zakupowana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – **śr. 913** (SUW Bibiela); dystrybutor: Miasto Kalety.

W 2017 r. na terenie miasta w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym 4 próbki wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Miasto Kalety kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej na terenie miasta Kalety wynosiła 17.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Miasta Kalety w 2017r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Kalet oceniono jako przydatną do spożycia.

Nie zgłoszono żadnych awarii urządzeń wodociągowych.

GMINA KRUPSKI MŁYN

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 3,2 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d: woda dostarczana z eksploatowanych przez gminę urządzeń wodociągowych SUW Kolonia Ziętek, SUW Potępa, SUW Krupski Młyn ul. Główna*
- *łączna ilość produkowanej wody – śr. 520*
- *woda zakupowana z ujęcia Nitroerg dla potrzeb zaopatrzenia w wodę budynku Urzędu Gminy- śr. 0,6 (dystrybutor: Gmina Krupski Młyn)*
- *woda pochodząca z ujęcia Ośrodka Harcerskiego w Borowianach (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia w obiektach użyteczności publicznej- śr. 30)*

W 2017 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano 17 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym 17 próbek wody i bakteriologicznym - 15 próbek wody.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenia dopuszczalnych wartości mętności i żelaza stwierdzono w 2 próbkach wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Gminę Krupski Młyn kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła 25.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Gminy Krupski Młyn w 2017 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii urządzeń wodociągowych należących do Gminy wynosiła – 8.

GMINA TWORÓG

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 8,2 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:*
- *woda dostarczana z eksploatowanych przez ZUK sp. z o.o. Tworóg urządzeń wodociągowych SUW Tworóg, Połomia, Mikołeska, Wojska i ujęcie Boruszowice – łączna ilość produkowanej wody – śr. 1100*

- woda pochodząca z ujęcia Zespołu Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku (podmiot wykorzystujący wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia w budynku użyteczności publicznej)- *śr. 50*

W 2017 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano 24 próbki wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym 24 próbki wody i bakteriologicznym - 22 próbki wody. Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenia dopuszczalnej żelaza stwierdzono w 1 próbce wody.

W grudniu 2017 r. stwierdzono obecność pojedynczych bakterii grupy coli w próbkach wody dostarczanej z Stacji Uzdatniania Wody Wojska (3 próbki). Z uwagi na natychmiastowe podjęcie działań naprawczych nie wydawano decyzji. Odbiorcy byli poinformowani, że do czasu uzyskania właściwej jakości wody wodę aż do odwołania należy spożywać wyłącznie po przegotowaniu (dot. picia, przygotowywania posiłków, mycia owoców i warzyw itp. mycia zębów). Wodę można było używać do celów higienicznych (mycia się i kąpieli) oraz sanitarnych (spłukiwanie toalet).

Po zakończeniu działań naprawczych PPIS w Bytomiu przeprowadził rekontrolne badania wody, które wykazały jej przydatność do spożycia. Obecnie woda z tego ujęcia podlega stałej dezynfekcji.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Zakład Usług Komunalnych sp. z o.o. w Tworogu i Zespół Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła 29.

W lipcu 2017 r. stwierdzono obecność bakterii grupy coli w wodzie dostarczanej z SUW ZSLiE w Brynku (4 próbki wody). W związku z powyższym podmiot eksploatujący wyżej wymieniony SUW przełączył się na zasilanie z gminnej sieci wodociągowej. Po przeprowadzeniu działań naprawczych uzyskano właściwą jakość wody, potwierdzoną rekontrolnymi badaniami. Przedmiotowy SUW został ponownie włączony do eksploatacji. Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej w 2017 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba zgłoszonych awarii urządzeń wodociągowych wynosiła – 22.

GMINA ZBROSŁAWICE

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 15,9 tys.
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:
  - woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – *śr. 784* (SUW. Zawada); dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Zbrośławice
  - woda zakupywana z Bytomskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego sp. z o.o. – *śr. 1,1*; dystrybutor: Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zbrośławice
  - woda zakupywana z PWiK Zabrze(st.nr III Świętoszowice)- *śr.80*; dystrybutor: Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zbrośławice
  - woda zakupywana z ZUK sp. z o.o. Tworóg (SUW Wojska)- *śr. 35,9*; dystrybutor: Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zbrośławice
  - woda dostarczana z eksploatowanych przez Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zbrośławice SUW Miedary-Kopanina i SUW Zbrośławice - *śr.1040*
  - woda dostarczana z wodociągu Przedsiębiorstwa Nasiennego Księży Las

(podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia-sprzedaż dla odbiorców indywidualnych i zbiorowych) – śr. 95.

W 2017 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano 30 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym 30 próbek wody i bakteriologicznym - 20 próbek wody.

Niepotwierdzone powtórным badaniem przekroczenie dopuszczalnej wartości wskaźnika mikrobiologicznych (ogólna liczba mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$) stwierdzono w 1 próbce wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Zbrostawicach i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach oraz Przedsiębiorstwo Nasienne „Księży Las” sp. z o.o. kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła 54.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Gminnego Zakładu Komunalnego Sp. z o.o. w Zbrostawicach i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach oraz Przedsiębiorstwa Nasienne „Księży Las” sp. z o.o. w 2017 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Nie zgłoszono żadnych awarii urządzeń wodociągowych.

Zarejestrowano 1 anonimową interwencję, którą z uwagi na niezasadność pozostawiono bez rozpatrzenia.

GMINA ŚWIERKLANIEC

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 11,9 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m^3/d :*
  - *woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 2149 (SUW Bibiela); dystrybutor: Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerkłańcu*
  - *woda dostarczana z eksploatowanego przez ZWiK w Świerkłańcu ujęcia Nakło Śląskie, ul. Wapienna- śr.1,2*

W 2017 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym 8 próbek wody. Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerkłańcu i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła 47.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, żelazo) stwierdzono w 5 próbkach wody, a niepotwierdzone powtórным badaniem przekroczenie dopuszczalnej wartości wskaźnika mikrobiologicznych (bakterie grupy coli) stwierdzono w 1 próbce wody.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Świerkłańcu i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów

S.A. w Katowicach w 2017 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii sieci wodociągowej wynosiła – 69.

GMINA OŻAROWICE

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 5,7 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:*
- *woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice - (SUW Bibiela) –śr. 238; dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach*
- *woda zakupywana z GZGWiK Mierzęcice – śr. 88,0; dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach*
- *woda dostarczana z gminnych ujęć Pyrzowice i Tapkowice łączna ilość produkowanej wody (śr. prod. 684)*

W 2017r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano 25 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym 25 próbek wody i bakteriologicznym - 24 próbek wody.

Niepotwierdzone powtórным badaniem przekroczenie dopuszczalnej wartości wskaźnika mikrobiologicznych (bakterie grupy coli) stwierdzono w 1 próbce wody (dot. próbki wody pobranej w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach, Pyrzowice, ul. Wolności 90 -punkt czerpalny do napełniania wodniarki).

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ożarowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2017r liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła 72.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenie dopuszczalnej wartości mętności stwierdzono w 1 próbce wody.

Tym niemniej, w oparciu o wyniki prowadzonego monitoringu jakości wody stwierdza się, że woda pochodząca z ujęcia Pyrzowice odznacza się znaczną, utrzymującą się w górnej granicy normy zawartością azotanów, z tendencją do okresowych przekroczeń dopuszczalnej wartości dla tego parametru. W związku z powyższym, w razie konieczności zapewnienia właściwej jakości wody prowadzone jest mieszanie z wodą zakupywaną z GZGWiK Mierzęcice lub GPW Katowice.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ożarowicach w 2017r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii urządzeń wodociągowych należących do Gminy wynosiła – 29.

2. Ocena jakości wody w pływalniach i innych obiektach wyposażonych w niecki basenowe oraz w miejscach wykorzystywanych do kąpieli

W 2017 r na nadzorowanym terenie czynne były 4 pływalnie oparte na wodzie wodociągowej (w tym 3 kryte i 1 odkryta) i 2 baseny odkryte, które nie spełniają kryteriów pływalni oraz 3 miejsca wykorzystywane do kąpieli, w tym 2 zorganizowane na zbiorniku wody powierzchniowej „Nakło-Chechło”, gm. Świerklaniec i 1 na zbiorniku wody powierzchniowej „Kalety-Zielona” w Kaletach.

W 2017 r. w ramach kontroli urzędowych jakości wody w pływalniach (woda wprowadzana do niecek z systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) przeprowadzonych przez Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym 61 próbek wody.

Stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań dla następujących parametrów: legionella, ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$, mętność, chlor wolny, pH i chloroform.

Ponadto Państwowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez zarządców obiektów kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalniach.

W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych z pływalni (woda wprowadzana do niecek z systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) na nadzorowanym terenie wynosiła 639.

Stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań dla następujących parametrów: *Pseudomonas aeruginosa*, *Escherichia coli*, legionella, ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$, mętność, chlor wolny, chlor związany, pH, potencjał redoks i chloroform.

W każdym przypadku stwierdzenia niespełnienia wymagań zarządcy obiektów podejmowali na bieżąco stosowne działania naprawcze.

W związku z powyższym w oparciu o wyniki kontroli wewnętrznej oraz kontroli urzędowych stwierdza się, że eksploatacja pływalni była prowadzona w sposób prawidłowy, zapewniający bezpieczeństwo zdrowotne dla osób z nich korzystających.

Również w ramach nadzoru bieżącego prowadzonego przez Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano 7 próbek wody z basenów odkrytych, które nie spełniają kryteriów pływalni: Radzionków Księża Góra, ul. Księżogórska 90 i Krupski Młyn ul. Główna. Obydwa obiekty dopuszczono do eksploatacji.

Na podstawie otrzymanych wyników badań i wizualnych ocen (kontrola wewnętrzna prowadzona przez organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpieli) wodę w uruchomionych w sezonie 2017 r. miejscach wykorzystywanych do kąpieli oceniono jako przydatną do kąpieli (8 próbek; 8 ocen wizualnych).

Wydano 4 decyzje: zbiorcza roczna ocena wody na pływalni za okres od 02.06. 2016 r. do 01.06.2017 r.

3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego i zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej

Skontrolowano jakość ciepłej wody w 27 obiektach, w tym: szpitale-2; domy pomocy społecznej-6; hotele-3; inne świadczące usługi hotelarskie-4; internat-1; noclegownia-1; inne zakłady opieki zdrowotnej (podmioty lecznicze-szpital)-2; młodzieżowy ośrodek socjoterapii-1; specjalne ośrodki szkolno- wychowawcze-2; motel-1; zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy (podmioty lecznicze)-1; młodzieżowe ośrodki wychowawcze-2; inne świadczące usługi hotelarskie/dom zakonny/specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze-1.

Ponadnormatywną liczbę bakterii legionella, pozwalającą uznać sieć za skolonizowaną stwierdzono w 1 obiekcie - Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, Radzionków, ul. Gen. Sikorskiego 7A.

W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nakazał podjęcie działań mających na celu zapewnienie właściwej jakości wody.

Przeprowadzone przez właściciela obiektu działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody.

Ponadto poprawa jakości ciepłej wody nastąpiła również w 1 obiekcie (Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Wojska, ul. Zakładowa 8), w którym w 2014 r. stwierdzono skolonizowanie sieci.

Ogółem w 2017 r. na obecność bakterii legionella pobrano **151** próbek wody, w tym zakwestionowano – **18**. Wydano **1** decyzję.

V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

W 2017 r. kontrole stanu sanitarnego przeprowadzono w 341 obiektach użyteczności publicznej, spośród 658 ujętych w ewidencji, co stanowi 51,8 %. W porównaniu do 2016 r., w którym skontrolowano 210 obiektów użyteczności publicznej, spośród 662 ujętych w ewidencji, co stanowiło 31 %, zdecydowanie zwiększyła się procent skontrolowanych obiektów.

Przeprowadzone kontrole objęły następujące grupy obiektów:

- zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz takie, w których świadczone są więcej niż jedna usługa – skontrolowano 129 obiektów, spośród 235 ujętych w ewidencji, co stanowi 54,9%;
- obiekty hotelarskie i inne, w których świadczone są usługi noclegowe – skontrolowano 42 obiekty spośród 53 zewidencjonowanych, co stanowi 79,2 %;
- ustępy publiczne ogółem – skontrolowano 4 obiekty spośród 6 zewidencjonowanych, co stanowi 66,7%;
- pływalnie kryte i odkryte – skontrolowano 4 zewidencjonowane obiekty, w ewidencji znajdują się również 2 obiekty przeznaczone do pływania. Przeprowadzono kontrole w obydwóch obiektach;
- domy pomocy społecznej – skontrolowano 6 obiektów spośród 13 zewidencjonowanych, co stanowi 46,1 %;
- dworce autobusowe, kolejowe, przystanki – skontrolowano 7 obiektów spośród 19 zewidencjonowanych, co stanowi 36,8 %;
- cmentarze, domy pogrzebowe i obiekty świadczące usługi w zakresie transportu zwłok i szczątków - skontrolowano 18 obiektów spośród 56 zewidencjonowanych, co stanowi 32,1%;
- zakłady karne – skontrolowano 1 zewidencjonowany zakład;
- inne obiekty użyteczności publicznej (apteki i punkty apteczne, obiekty turystyczne, sportowe, kulturalno – widowiskowe, stacje paliw, magle, sklepy z odzieżą używaną, parkingi, targowiska, sklepy zielarsko medyczne, pracownie protetyczne, wysypiska, transport publiczny, fermy, rolnicza spółdzielnia produkcyjna, tereny rekreacyjne, port lotniczy) – skontrolowano 128 obiektów spośród 252 zewidencjonowanych, co stanowi 50,8%.

Reasumując, bieżący nadzór nad obiektami użyteczności publicznej dotyczył licznych i różnorodnych grup obiektów. Łącznie w 2017 r. przeprowadzono w obiektach użyteczności publicznej 344 kontrole, wydano 5 decyzji nakazujących, nałożono 4 mandaty karne na kwotę 500 zł.

Z analizy ewidencji obiektów użyteczności publicznej w okresie 2015-2017 wynika, że liczba nadzorowanych obiektów od trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie. W roku 2017 skontrolowano największą liczbę obiektów, co miało wpływ na zdecydowanie większą ilość kontroli przeprowadzonych w obiektach użyteczności publicznej.

Wśród obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym najliczniejszą grupę stanowią zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz zakłady świadczące więcej niż jedną usługę. Mniej liczne grupy stanowią: ustępy publiczne, domy pomocy społecznej, dworce autobusowe i kolejowe, hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie, noclegownie, obiekty sportowe, obiekty kulturalno – widowiskowe, tereny rekreacyjne z piaskownicami, cmentarze, zakłady pogrzebowe, baseny kąpielowe kryte i odkryte, areszt śledczy, port lotniczy, apteki i punkty apteczne, sklepy z odzieżą używaną, targowiska, transport publiczny, parkingi i inne kontrolowane doraźnie lub akcyjnie.

Na użytek niniejszej oceny wybrano i opisano grupy obiektów reprezentowane najliczniej oraz obiekty o znaczeniu strategicznym dla ogólnego poglądu na temat obiektów użyteczności publicznej i grupy obiektów, w których kontrole w 2017 r. wykazały nieprawidłowości.

1. Domy pomocy społecznej

Nadzorem sanitarnym objętych jest ogółem 13 obiektów. W roku sprawozdawczym w tej grupie obiektów skontrolowano 6 domów pomocy społecznej.

Przeprowadzone kontrole, podobnie jak w roku ubiegłym nie wykazały nieprawidłowości. Stan higieniczno-sanitarny i techniczny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. Skontrolowane obiekty oceniono, jako dobre. Pomieszczenia obiektów są utrzymane w dobrym stanie, pokoje pensjonariuszy, toalety i łazienki dla pensjonariuszy czyste. Obiekty są dostosowane dla potrzeb osób niepełnosprawnych. W domach następuje systematyczna poprawa w zakresie wyposażenia - sprzęty i urządzenia są wymieniane na nowe, dostosowywane dla potrzeb osób stale leżących. Oprócz kompleksowego wyposażenia, w obiektach całodobowych zapewniona jest opieka lekarsko – pielęgniarska.

2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie

Nadzorem sanitarnym objęte są 53 obiekty, w tym 7 hoteli, 1 motel, 1 dom wycieczkowy i 34 inne obiekty świadczące usługi noclegowe. W roku sprawozdawczym w tej grupie obiektów przeprowadzono 44 kontrole, skontrolowano 6 hoteli, 1 motel, 1 dom wycieczkowy oraz 34 obiekty inne świadczące usługi hotelarskie.

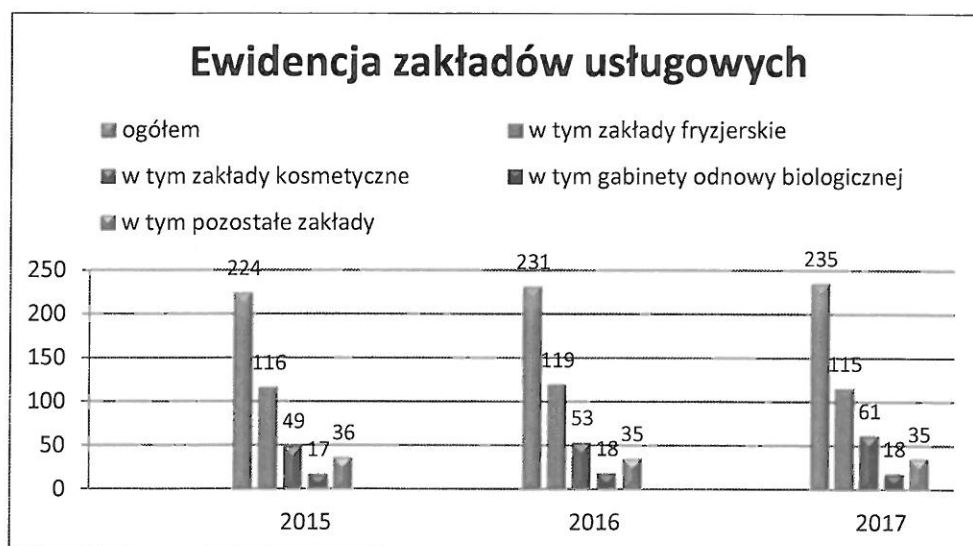
Hotele są skategoryzowane. Dysponują jednostkami mieszkalnymi z zespołami higienicznymi. Hotele mają podpisane umowy z pralniami na pranie bielizny. Bielizna czysta i brudna przechowywana jest w oddzielnych magazynach, wydzielone są pomieszczenia do przechowywania środków czystości, sprzętu porządkowego i środków dezynfekcyjnych. Motel mieści się w budynku wolnostojącym, wielokondygnacyjnym, przystosowanym dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Pomieszczenia obiektu są utrzymane w dobrym stanie technicznym i sanitarno-higienicznym. Bielizna pościelowa jest prana w obiekcie. Obiekt posiada wydzielony magazyn do przechowywania bielizny czystej oraz wydzielone miejsce do przechowywania bielizny brudnej. W obiekcie przeprowadza się dezynfekcję koców, kołder, poduszek, materaców. Postępowanie z odpadami komunalnymi prawidłowe. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości. Dom wycieczkowy mieści się w budynku wolnostojącym, wielokondygnacyjnym. W obiekcie prowadzona jest działalność całoroczna. Pomieszczenia obiektu są utrzymane w dobrym stanie technicznym i sanitarno-higienicznym. Bielizna

pościelowa jest prana poza obiektem - zawarta umowa z firmą świadczącą usługi pralnicze. Obiekt posiada wydzielony magazyn do przechowywania bielizny czystej oraz wydzielony magazyn do przechowywania bielizny brudnej. Postępowanie z odpadami komunalnymi prawidłowe. Przeprowadzone kontrole wykazały, że w obiektach stan higieniczno-sanitarny i techniczny nie budził zastrzeżeń.

Obiekty zaliczane, jako pozostała baza noclegowa, to przede wszystkim ośrodki stanowiące sezonową bazę noclegową skupioną wokół Zalewu Nakło - Chechło oraz zbiornika wodnego w Kaletach – Zielonej. Wszystkie oceniono, jako dobre. Obiekty posiadają estetycznie zagospodarowane, ogrodzone tereny z dostępem do sanitariatów i bieżącej ciepłej i zimnej wody. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Podobnie jak w roku ubiegłym stan techniczny i sanitarno-higieniczny obiektów oceniono, jako dobry.

3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług

Ogółem w ewidencji jest 235 zakładów należących do tej grupy obiektów, w tym: 115 to zakłady fryzjerskie, 61- kosmetyczne, 6- tatuażu, 18- odnowy biologicznej, 35- zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług.

Z analizy ewidencji zakładów usługowych w okresie 2015 – 2017 wynika, że liczba nadzorowanych obiektów w grupie zakładów usługowych od trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie,

W roku 2017 skontrolowanych zostało 129 zakładów, w tym: 40 zakładów fryzjerskich, 45 gabinetów kosmetycznych, 5 gabinetów tatuażu, 6 zakładów odnowy biologicznej i 33 zakłady, w których świadczone są więcej niż 1 usługa. Łącznie przeprowadzono 132 kontrole. W tej grupie obiektów wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą, która dotyczyła Gabinetu Kosmetycznego w Tarnowskich Górach, ul. Zagórska 91- przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brak dostępu do wody bieżącej ciepłej i zimnej w pomieszczeniu wykonywania usług z naruszeniem ciągłości tkanki, brudne, zakurzone ściany w gabinecie pedicure.

Nałożono 2 mandaty karne na kwotę 200 zł. Mandaty karne nałożono za brak opracowanej i wdrożonej procedury zapewniającej ochronę przed zakażeniami, brak sterylnych narzędzi, nieprawidłowa dezynfekcja. W związku z nieprawidłowościami wydano zalecenia doraźne,

które w jednym obiekcie zostały zrealizowane, natomiast w drugim nie zrealizowano (obiekt nieczynny ze względu na urlop macierzyński właścicielki).

W porównaniu do roku ubiegłego zmalała liczba nałożonych mandatów karnych z 9 do 2, natomiast liczba wydanych decyzji nakazujących (dot. stanu sanitarno-technicznego) utrzymała się na tym samym poziomie - wydano 1 decyzję.

4. Dworce kolejowe i autobusowe

PPIS w Bytomiu sprawuje nadzór sanitarny nad 1 dworcem kolejowymi i 1 dworcem autobusowym. W 2017 roku skontrolowano dworzec autobusowy. Skontrolowany obiekt, podobnie jak w roku ubiegłym oceniono, jako dobry. Obiekt oznakowany jest jako miejsce, w których zakazane jest palenie wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych.

Pomieszczenia dworca są utrzymane w dobrym stanie sanitarno-porządkowy oraz sanitarno-technicznym. Zapewnione są sanitariaty. Kabiny ustępowe posiadają ściany i posadzki z materiałów zmywalnych, nienasiąkliwych, miski ustępowe umieszczone w oddzielnych kabinach. Dezynfekcja sanitariatów jest prowadzona na bieżąco. Na terenie obiektu, na bieżąco prowadzi się prace porządkowe, w tym usuwanie śmieci, wymianę worków w pojemnikach na odpady, zmiatanie podłoga. W dniu kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

5. Port Lotniczy

Pod nadzorem PPIS w Bytomiu jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach. W roku sprawozdawczym przeprowadzono w nim 2 kontrole. Budynek portu jest piętrowy, obiekt przystosowany dla osób niepełnosprawnych, zapewnione są sanitariaty, pomieszczenia obiektu utrzymane są w dobrym stanie, postępowanie z odpadami komunalnymi prawidłowe. Podobnie jak w roku ubiegłym obiekt oceniono, jako dobry, spełniający standardy europejskie.

6. Ustępy publiczne

W roku sprawozdawczym skontrolowano 4 ustępy. Skontrolowane ustępy publiczne i ogólnodostępne ocenia się, jako dobre. Wszystkie ustępy są skanalizowane, woda doprowadzona z sieci miejskiej, kabiny ustępowe, podłogi i ściany mają powierzchnie łatwo zmywalne. Obiekty wyposażone są w umywalki z ciepłą i zimną wodą, mydło, ręczniki jednorazowego użytku i papier toaletowy.

Podobnie jak w roku ubiegłym stan techniczny i sanitarno-higieniczny obiektów oceniono, jako dobry.

7. Baseny kąpielowe

Na terenie powiatu tarnogórskiego funkcjonują 4 obiekty obejmujące baseny całoroczne i sezonowe, w tym 3 baseny kryte całoroczne i 1 basen odkryty - sezonowy.

Skontrolowano wszystkie baseny, w których przeprowadzono 5 kontroli. Dwukrotnie skontrolowano Park Wodny w Tarnowskich Górach, ul. Obwodnica 8. Jedna kontrola obejmowała ocenę stanu sanitarnego obiektu, druga kontrola przeprowadzona była w związku z interwencją, która okazała się niezasadna. Przeprowadzone kontrole wykazały, że w obiektach spełnione są podstawowe wymagania sanitarne, nie stwierdzono nieprawidłowości. Podobnie jak w roku ubiegłym stan sanitarno-porządkowy i techniczny obiektów oceniono, jako dobry.

W ewidencji znajdują się również 2 obiekty przeznaczone do pływania (baseny nie podlegają kontroli zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 09.11.2015r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach).

Baseny zlokalizowane są w Krupskim Młynie i w Radzionkowie. Skontrolowano obydwa obiekty, przeprowadzono 3 kontrole. Przeprowadzona kontrola basenu sezonowego w Krupskim Młynie, ul. Główna wykazała nieprawidłowości, wydano zalecenia pokontrolne i nałożono mandat karny w wysokości 100 zł. Stwierdzone nieprawidłowości to: brudne, zaśmiecone podłogi, brudne zakurzone ściany w WC damskim, męskim i dla osób niepełnosprawnych, brudna umywalka i muszla ustępowa w WC dla osób niepełnosprawnych, brudna podłoga w przebieralniach, brak mydła w płynie i ręczników jednorazowych w WC. Przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, która potwierdziła wykonanie zaleceń pokontrolnych.

8. Składowiska odpadów komunalnych

Składowisko odpadów w Tarnowskich Górach podlega Firmie Remondis Tarnowskie Góry Sp. z o. o. Na terenie składowiska znajduje się budynek biurowo- socjalny z portiernią. W części socjalnej znajduje się jadalnia, szatnie, natryski oraz sanitariaty. Budynek jest ogrzewany, wyposażony w bojler do ogrzewania wody. Dezynfekcja natrysków oraz sanitariatów prowadzona jest na bieżąco. Pracownicy wyposażeni są w odzież ochronną, mają dostęp do apteczki pierwszej pomocy. Teren jest ogrodzony.

W skład składowiska, poza budynkiem biurowo- socjalnym, wchodzi zbiorniki odcieków, waga, pompownie, brodzik do mycia kół samochodowych. Zastosowana jest strefa ochronna w postaci pasa zieleni. Aktualnie na terenie składowiska odbywa się wyłącznie segregacja i przeładunek odpadów segregowanych i mieszanych oraz załadunek do większych samochodów w celu przewiezienia do miejsc docelowych.

Podobnie jak w roku ubiegłym kontrola składowiska nie wykazała nieprawidłowości, stan sanitarny składowiska oceniono, jako dobry.

9. Apteki

Ogółem w ewidencji jest 50 aptek. W roku 2017 skontrolowano 25 aptek, w których przeprowadzono 26 kontroli. Na podstawie wyników kontroli wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące. Decyzje administracyjne wydane zostały na następujące apteki:

1. Apteka Sąsiedzka w Świerkłańcu, ul. Główna 43 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, zakurzone z odpryskami farby ściany i sufity we wszystkich pomieszczeniach apteki, w związku z czym, wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zostały wykonane w terminie, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.
2. Apteka Prywatna w Kamieńcu, ul. Tarnogórska 79 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: ubytki tynku i farby na ścianach przy wejściu dla personelu i dostaw towaru, brak nieograniczonego dostępu do izby ekspedycyjnej dla osób niepełnosprawnych, w związku, z czym wydano decyzję nakazującą.

W porównaniu do roku ubiegłego stan sanitarny obiektów uległ pogorszeniu. Na koniec 2017 r., jako zły pod względem technicznym oceniono 1 obiekt, (w 2016 r. – żaden obiekt nie oceniono jako zły).

10. Akcje i współpraca z innymi jednostkami i podmiotami

W roku sprawozdawczym przeprowadzono dwuetapowe działania w ramach realizacji Kampanii Społecznej: „Mam świadomość jak być zdrowym”. Działania adresowane były do personelu zakładów usługowych: fryzjerzy, kosmetyczki, tatuażysty, personel gabinetów odnowy biologicznej. Zadania I etapu Kampanii były realizowane we współpracy z Sekcjami: Higieny Pracy, Epidemiologii, Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego i Oświaty Zdrowotnej. Realizacja II etapu prowadzona była przez pracowników Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska, którzy prowadzili wizytacje w zakładach usługowych, mające na celu ocenę bezpieczeństwa sanitarnego świadczonych usług, w efekcie czego, 4 zakłady z terenu powiatu tarnogórskiego oceniono pozytywnie.

Inne informacje

Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska w roku sprawozdawczym prowadziła m.in. czynności dot. imprez masowych, ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich, przewozu zwłok i prochów ludzkich, opiniowanie regulaminów, procedur.

Wydano 3 opinie dot. imprez masowych, nadzorowano 3 imprezy masowe, które przebiegały z zachowaniem bezpieczeństwa sanitarnego.

Wydano 10 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich. Wszystkie ekshumacje odbyły się pod nadzorem upoważnionych przedstawicieli PPIS w Bytomiu.

Wydano 31 postanowień zezwalających na sprowadzenie zwłok i prochów z zagranicy.

Zaopiniowano 5 projektów regulaminów porządku i czystości w gminach.

Opiniowano procedury zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi dla zakładów usługowych- pozytywnie zaopiniowano 18 procedur.

Wydano 1 opinię na temat stanu sanitarnego obiektów na wniosek strony dotyczącą środków transportu do przewozu chorych.

W 2017 r. przeprowadzono kontrole w obszarze postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi, w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego. Kontrolą objęto domy przedpogrzebowe, cmentarze oraz środki transportu do przewozu zwłok. Skontrolowano 4 domy przedpogrzebowe, 10 cmentarzy oraz 4 środki do transportu zwłok.

Sprawowano nadzór nad ekshumacjami zwłok i szczątków ludzkich, które odbywały się na cmentarzach (na terenie powiatu tarnogórskiego) i dokonywane były na umotywowaną prośbę osób uprawnionych do pochowania zwłok, za zezwoleniem PPIS w Bytomiu.

Podobnie jak w roku ubiegłym kontrole w w/w zakresie nie wykazały nieprawidłowości. Ekshumacje odbywały się z zachowaniem środków ostrożności, zgodnie z warunkami zawartymi w decyzjach zezwalających na ekshumacje wydanych przez PPIS w Bytomiu. Wyniki kontroli wykazały, że środki transportu drogowego przeznaczone do przewozu zwłok i szczątków ludzkich spełniają wymagania techniczne i sanitarne (są trwale oznakowane, w sposób wskazujący na ich przeznaczenie, posiadają kabinę kierowcy odizolowaną od części przeznaczonej na umieszczenie zwłok lub szczątków ludzkich, posiadają zabezpieczenie przed przesuwaniem się trumny podczas przewozu, podłoga w części przeznaczonej na umieszczenie trumny wykonana z materiałów łatwo zmywalnych, mają wydzielone miejsce na przechowywanie rękawic jednorazowych, środka dezynfekcyjnego).

W roku 2017 skontrolowano 4 domy przedpogrzebowe. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny obiektów prawidłowy. Podobnie jak w roku ubiegłym przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Postępowanie ze zwłokami i szczątkami ludzkimi odbywało się zgodnie z obowiązującymi przepisami.

11. Interwencje

W 2017 r. z powiatu tarnogórskiego wpłynęło ogółem 19 zgłoszeń o interwencję. 13 spraw zostało rozpatrzonych przez PPIS w Bytomiu, 6 bez wstępnego rozpoznania przekazano innym organom.

W związku z interwencjami przeprowadzono ogółem 11 kontroli oraz nałożono 2 grzywny w drodze mandatu karnego na łączną kwotę 300 zł. W roku sprawozdawczym zasadne okazały się 2 interwencje, które dotyczyły niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej.

Zgłoszenia o interwencji dotyczyły następujących spraw:

- zagrożenia gryzoniami, zwierzętami, insektami (2 zgłoszenia),
- złego stanu sanitarnego posesji (2 zgłoszenia),
- niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej (6 zgłoszeń),
- złego stanu sanitarnego budynków (1 zgłoszenie),
- awarii kanalizacyjnych (2 zgłoszenia),
- nieczystości płynnych (2 zgłoszenia),
- gromadzenie odpadów stałych (3 zgłoszenia),
- uciążliwe zapachy (1 zgłoszenie).

W sprawie niewłaściwego stanu obiektów użyteczności publicznej wpłynęło 6 wniosków. Przeprowadzono 7 kontroli w obiektach użyteczności publicznej. Nałożono 2 grzywny w drodze mandatu karnego na łączną kwotę 300 zł. Zasadne okazały się 2 zgłoszenia, które dotyczyły następujących obiektów:

1. Zakład kosmetyczny w Tarnowskich Górach, ul. Prusa 9. Kontrola wykazała nieprawidłowości, co skutkowało nałożeniem grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 100 zł. i wydano zalecenia doraźne tj.: zapewnić stałe zaopatrzenie w narzędzia sterylne, opracować i wdrożyć procedurę zapewniającą ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi. Strona oświadczyła, że pod wskazanym adresem nie są wykonywane żadne usługi kosmetyczne. Właścicielka prowadzi działalność mobilną, skontrolowane pomieszczenia służą wyłącznie do obróbki narzędzi kosmetycznych.
2. Stajnia i budynki do treningu koni, Radzionków, ul. Anieli Krzywoń 1. Kontrola wykazała nieprawidłowości, co skutkowało nałożeniem grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 200 zł. i wydaniem zaleceń doraźnych tj.: usunąć obornik, zapewnić właściwy sposób i miejsce składowania nie powodujące uciążliwości dla otoczenia. Zalecenia doraźne zostały wykonane w terminie, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Kolejną grupę interwencji zarejestrowaną przez PPIS w Bytomiu stanowiły sprawy związane z obecnością zwierząt, gryzoni i insektów. Rozpatrzono 1 interwencję, w związku z którą przeprowadzono 1 kontrolę. Jedną interwencję przekazano w celu rozpatrzenia do Urzędu Miasta Tarnowskie Góry.

Jedna sprawa dotyczyła złego stanu sanitarnego budynku, upoważniony pracownik przeprowadził kontrolę, która nie wykazała nieprawidłowości.

Dwa zgłoszenia dotyczyły nieczystości płynnych, 1 przekazano do Urzędu Gminy Zbrostawice, 1 rozpatrzono pismem do strony.

Następną grupę stanowiły interwencje dotyczące awarii kanalizacyjnych, wpłynęły 2 zgłoszenia. Jedną sprawę przekazano w celu rozpatrzenia do PINB w Tarnowskich Górach, drugą sprawę rozpatrzono we własnym zakresie, przeprowadzono 1 kontrolę, która nie wykazała nieprawidłowości.

Wpłynęło również 1 zgłoszenie dotyczące uciążliwości zapachowych. W związku ze zgłoszeniem przeprowadzono kontrolę, która nie potwierdziła występowania uciążliwości.

W związku z niewłaściwym stanem sanitarnym posesji wpłynęły 2 interwencje, które bez wstępnego rozpatrzenia, przekazano innym organom do załatwienia, zgodnie z kompetencjami do Urzędu Gminy Zbrostawice i do Urzędu Gminy Ożarówice.

Interwencje dotyczące gromadzenia odpadów stałych (3 zgłoszenia), 1 zgłoszenie bez wstępnego rozpatrzenia zostało przekazane do Urzędu Miasta Tarnowskie Góry, a 2 rozpatrzono pismem do stron.

W porównaniu do roku ubiegłego liczba zgłoszonych interwencji nie zmieniła się, natomiast liczba zasadnych interwencji uległa zwiększeniu o 1 (w roku 2017 na 19 zgłoszeń zasadne były 2, a w 2016 r. na 19 zgłoszeń zasadne było 1).

Wnioski:

1. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej ulega poprawie. W roku sprawozdawczym zdecydowana większość skontrolowanych obiektów spełniała podstawowe wymagania higieniczno-sanitarne i techniczne. Ogółem skontrolowano 341 obiektów, jako ze złym stanem na koniec 2017 r. odnotowano 3 obiekty.
2. Na wzrost świadomości podmiotów wykonujących usługi kosmetyczne, fryzjerskie, tatuażu i odnowy biologicznej na temat bezpieczeństwa klienta i pracowników miała wpływ przeprowadzona w ostatnich latach Kampania Społeczna „Mam świadomość jak być zdrowym”, co potwierdzają wyniki kontroli sanitarnych tych zakładów oraz zaopiniowane procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi. W ramach Kampanii Społecznej prowadzonej w latach 2015-2017 pozytywnie oceniono 54 zakłady, co stanowi 23 % zakładów objętych kampanią.
3. Duże utrudnienia w sprawowaniu właściwego nadzoru sanitarnego nad zakładami fryzjerskimi, kosmetycznymi, tatuażu i odnowy biologicznej powoduje brak rozporządzenia wykonawczego, regulującego wymagania sanitarne dla tych obiektów.

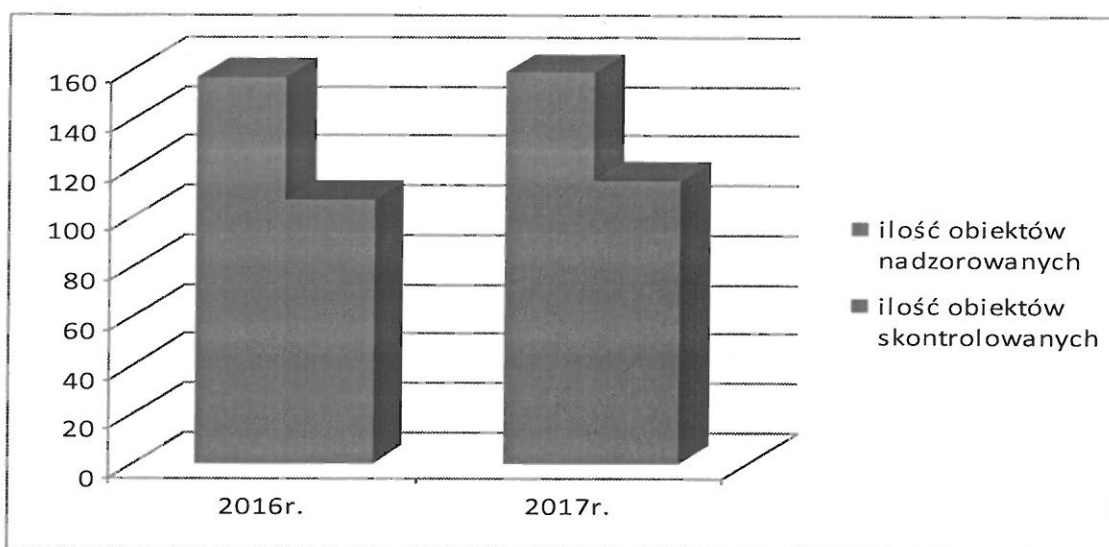
W 2017 r. liczba zgłoszeń interwencyjnych była na tym samym poziomie, co w roku 2016 tj. 19 zgłoszeń. Podobnie jak w roku ubiegłym, zgłoszenia dotyczyły przede wszystkim spraw związanych z budynkami mieszkalnymi i posesjami.

VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych

PPIS w Bytomiu sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad higieną procesów nauczania oraz higieną otoczenia i pomieszczeń w szkołach, żłobkach, przedszkolach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, placówkach wypoczynku oraz uczelniach wyższych. Nadzór ten dotyczy również kontroli przestrzegania przepisów określających wymogi higieniczne i zdrowotne w stosunku do sprzętu używanego w tych podmiotach oraz ośrodkach wypoczynku.

W 2017 r. na terenie powiatu tarnogórskiego, bieżącym nadzorem sanitarno-higienicznym objętych było 159 obiektów, skontrolowano w tym okresie 115 obiektów, co stanowi 72,3%.

W porównaniu do roku 2017r. sytuację ilustruje poniższy wykres.

Liczba nadzorowanych obiektów w porównaniu do roku 2016 zwiększyła się. W roku sprawozdawczym utworzono 8 nowych placówek:

1. Żłobek „Milu-Art” w Tarnowskich Górach, ul. Morcinka 26
2. Żłobek w Radzionkowie, ul. Gajdasa 1b
3. Filia Przedszkola „Tęczowy Ogród”, Tarnowskie Góry, ul. Gliwicka 162
4. Niepubliczne Przedszkole „Radosne Słoneczko”, Radzionków, ul. Gajdasa 1b
5. Punkt Przedszkolny Milu Art, Tarnowskie Góry, ul. Morcinka 26
6. Niepubliczna Szkoła Podstawowa Mistrzostwa Sportowego, Radzionków, ul. Knosały 113
7. Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Centrum Rozwoju Dziecka, Tarnowskie Góry, ul. Opatowicka 126a
8. Przedszkole w Integracyjnym Centrum Rozwoju Dziecka, Tarnowskie Góry, ul. Skośna 120.

W 2017 r. uległy likwidacji 4 obiekty, tj.:

1. Żłobek Niepubliczny Bystry Maluszek, Tarnowskie Góry ul. Włoska 20
2. Klub Dziecięcy Milu Art, Tarnowskie Góry, ul. Morcinka 26
3. Filia Niepublicznego Przedszkola Radosne Słoneczko, Radzionków, ul. Gwarków 55
4. Sala Zabaw Paweł Szmał, Tarnowskie Góry, ul. Morcinka 26.

W roku sprawozdawczym uległo likwidacji 10 gimnazjów funkcjonujących samodzielnie, z tego 4 przekształciło się w nowe szkoły podstawowe:

- Gimnazjum w Kaletach, ul. 1-go Maja 4 w Zespół Szkół w Kaletach,
- Gimnazjum w Ożarowicach, ul. Szkolna 10 w Szkołę Podstawową w Ożarowicach,
- Gimnazjum w Brynku, ul. Park 8 w Szkołę Podstawową w Brynku,
- Gimnazjum nr 4 w Tarnowskich Górach, ul. Janasa 11 w Szkołę Podstawową nr 8 w Tarnowskich Górach.

Natomiast w 6 budynkach po zlikwidowanych gimnazjach funkcjonują szkoły podstawowe włączone do istniejących wcześniej szkół podstawowych, tj.:

- Gimnazjum w Miasteczku Śląskim, ul. Dworcowa 8 do Szkoły Podstawowej nr 1 w Miasteczku Śląskim, ul. Dworcowa 5,
- Gimnazjum w Radzionkowie, ul. Krzywa 18 do Szkoły Podstawowej nr 1 w Radzionkowie, ul. Knosały 16,
- Gimnazjum w Świerklańcu, ul. Źródłana 3 do Szkoły Podstawowej w Świerklańcu, ul. Młyńska 7,

- Gimnazjum nr 1 w Tarnowskich Górach, ul. Sobieskiego 5 do Szkoły Podstawowej nr 9 w Tarnowskich Górach, ul. Korczaka 2,
- Gimnazjum nr 2 w Tarnowskich Górach, ul. Wyspiańskiego 3 do Szkoły Podstawowej nr 3 w Tarnowskich Górach, ul. Wyspiańskiego 1,
- Gimnazjum nr 3 w Tarnowskich Górach, ul. Zacisza 17 do Szkoły Podstawowej nr 10 w Tarnowskich Górach, ul. Kochanowskiego 15.

7 gimnazjów funkcjonujących w zespołach szkół zostało przekształconych w szkoły podstawowe, tj.:

- Gimnazjum w Zespole Szkół w Krupskim Młynie, ul. Dąbrowskiego 2 w Szkołę Podstawową Nr 2 w Krupskim Młynie,
- Gimnazjum w Zespole Szkół w Nakle Śląskim, ul. Dworcowa 2 w Szkołę Podstawową w Nakle Śląskim,
- Gimnazjum w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 4 w Tarnowskich Górach, ul. Powstańców Warszawskich 42 w Szkołę Podstawową w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 4 Tarnowskich Górach,
- Gimnazjum w Salezjańskim Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Tarnowskich Górach, ul. Śniadeckiego 1 w Szkołę Podstawową w Salezjańskim Ośrodku Szkolno-Wychowawczym Tarnowskich Górach,
- Gimnazjum w Zespole Szkół w Wieszowie, ul. Bytomska 62 w Szkołę Podstawową w Wieszowie,
- Gimnazjum w Zespole Szkół w Zbrostawicach przy ul. Wolności 67 w Szkołę Podstawową w Zbrostawicach,
- Gimnazjum w Zespole Szkół Podstawowo-Gimnazjalnych w Radzionkowie, ul. Sikorskiego 8a w Szkołę Podstawową nr 4 w Radzionkowie.

Jedno gimnazjum funkcjonujące w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Miedarach, ul. Główna 26 zostało włączone do Szkoły Podstawowej w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Miedarach.

1. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych.

Szkoły

W 2017 r. pod nadzorem ogółem, na terenie powiatu tarnogórskiego, znajdowało się 60 szkół różnych typów, w tym:

- 40 szkół podstawowych
- 1 liceum ogólnokształcące
- 2 policealne
- 17 zespołów szkół.

W 2017 r. skontrolowano 50 placówek na terenie powiatu tarnogórskiego, w porównaniu z rokiem ubiegłym liczba ta uległa zwiększeniu.

W porównaniu do roku 2016 zwiększyła się liczba nowych decyzji nakazujących. Wydano 10 decyzji administracyjnych terminowych dotyczących:

1. Szkoła Podstawowa nr 9, Tarnowskie Góry, ul. Korczaka 2
- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny pomieszczeń sanitarnych;
2. Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3, Tarnowskie Góry, ul. Żeromskiego 64
- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny podłogi w sali zajęć;
3. Gimnazjum nr 3, Tarnowskie Góry, ul. Zacisza 17
- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny podłogi w salach zajęć i toaletach;
4. Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół w Zbrostawicach, ul. Wolności 67

- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny posadzki, ścian i sufitów na korytarzach i klatkach schodowych;
- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny pomieszczeń sanitarnych,
- brak osłon na punktach świetlnych;
- 5. Szkoła Podstawowa nr 13, Tarnowskie Góry, ul. Armii Krajowej 1
- zły stan techniczny podłóg w salach lekcyjnych;
- 6. Szkoła Podstawowa nr 10, Tarnowskie Góry, ul. Kochanowskiego 15
- zły stan techniczny nawierzchni dojścia;
- 7. Szkoła Podstawowa nr 10, Tarnowskie Góry, ul. ul. Zacisza 17
- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny pomieszczenia sanitarnego,
- zły stan techniczny podłóg w salach zajęć;
- zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w sali zajęć, na korytarzu, na klatce schodowej
- 8. Szkoła Podstawowa w Zbrostawicach, ul. Wolności 67;
- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny posadzki, ścian i sufitów na korytarzach i klatkach schodowych,
- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny pomieszczeń sanitarnych;
- 9. Szkoła Podstawowa nr 3, Tarnowskie Góry, ul. Wyspiańskiego 3
- zły stan techniczny podłóg w salach zajęć,
- brak osłon na punktach świetlnych,
- zły stan techniczny stolarki okiennej,
- zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów na korytarzach;
- 10. Szkoła Podstawowa nr 8, Tarnowskie Góry, ul. Janasa 11
- zły stan higieniczno-sanitarny ścian i sufitów na korytarzach, na klatkach schodowych, w sali zajęć.

Wydano 14 decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń wydanych w latach wcześniejszych. W porównaniu z okiem 2016 liczba ta uległa niewielkiemu zwiększeniu.

W roku sprawozdawczym w całości wykonano 7 decyzji wydanych w latach wcześniejszych. Liczba ta w porównaniu do 2016 r. uległa zmniejszeniu. Wykonano w całości decyzję w:

1. Gimnazjum nr 1, Tarnowskie Góry, ul. Sobieskiego 5
- zapewniono właściwy stan techniczny podłogi w pokoju nauczycielskim;
2. Gimnazjum nr 1, Tarnowskie Góry, ul. Sobieskiego 5
- zapewniono właściwy stan techniczny podłogi w sali zajęć;
3. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Kamieńcu, ul. Gliwicka 6
- zapewniono osłony punktów świetlnych;
4. Szkoła Podstawowa nr 1, Radzionków, ul. Knosały 16
- wykonano remont pomieszczeń sanitarnych;
5. Szkoła Podstawowa nr 11, Tarnowskie Góry, ul. Korola 38A
- wykonano remont pomieszczenia z natryskami i ściany w szatni centralnej;
6. Szkoła Podstawowa w Zespole Szkolno-Przedszkolnym, Miasteczko Śląskie, ul. Harcerska 5
- wykonano remont pomieszczenia sanitarnego;
7. Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3, Tarnowskie Góry, ul. Żeromskiego 64
- zapewniono właściwy stan techniczny podłogi w sali zajęć.

We wszystkich placówkach szkolnych jest odpowiedni dostęp do środków higieny osobistej.

W ramach współpracy z pielęgniarką szkolną w 5 szkołach podstawowych wykonano badania w zakresie obciążenia uczniów ciężarem tornistrów zgodnie z wytycznymi GIS. Dokonano pomiarów wagi tornistrów u 637 uczniów. W większości placówek w oddziałach szkolnych odnotowano przekroczenia przyjętych norm. Wyniki w formie

tabelarycznej zostały przesłane dyrektorom szkół, z uwzględnieniem zarówno niskiej 10% jak i wysokiej 15% normy, celem wykorzystania w ramach profilaktyki zdrowotnej.

Przedszkola i inne formy

W 2017 r. pod nadzorem PPIS w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego były 63 przedszkola, w tym 28 na terenie miasta Tarnowskie Góry.

W roku sprawozdawczym pozytywnie zaopiniowano 4 placówki:

- Filia Przedszkola „Tęczowy Ogród”, Tarnowskie Góry, ul. Gliwicka 162;
- Niepubliczne Przedszkole „Radosne Słoneczko”, Radzionków, ul. Gajdasa 1b;
- Punkt Przedszkolny Milu Art, Tarnowskie Góry, ul. Morcinka 26;
- Przedszkole w Integracyjnym Centrum Rozwoju Dziecka, Tarnowskie Góry, ul. Skośna 120.

Nowe placówki spełniają wysokie standardy stanu sanitarno-higienicznego, technicznego i wyposażenia.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 60 kontroli przedszkoli. Liczba ta w porównaniu z 2016 r. uległa zwiększeniu.

Wydano 2 nowe decyzje administracyjne nakazujące - liczba tych decyzji uległa zdecydowanemu zmniejszeniu. Decyzje te dotyczyły:

1. Przedszkole nr 1, ul. Dębina 1, Miasteczko Śląskie
  - zły stan higieniczno-sanitarny ścian i sufitów na korytarzu, w sali zajęć,
  - brak osłon na grzejnikach c.o.,
  - zły stan techniczny podłogi w sali zajęć.
2. Gminne Przedszkole nr 1, Zbrostawice, ul. Batorego 4
  - zły stan techniczny podłogi w szatni głównej.

Dla 4 placówek wydano decyzje prolongujące - zmieniające termin wykonania nakazów. Liczba prolongat w porównaniu z rokiem ubiegłym utrzymuje się na stałym poziomie.

W roku sprawozdawczym zwiększyła się liczba wykonanych w całości decyzji administracyjnych wydanych w latach poprzednich i wyniosła 6:

1. Przedszkole nr 3 w Kamieńcu, ul. Tarnogórska 2
  - zakupiono nowe meble edukacyjne;
2. Gminne Przedszkole nr 8, Przezchlebie, ul. Mikulczycka 11
  - zakupiono nowe meble edukacyjne;
3. Przedszkole nr 9, Tarnowskie Góry, ul. Zacisza 11
  - zakupiono nowe meble edukacyjne;
4. Przedszkole nr 11, Tarnowskie Góry, ul. Mickiewicza 18
  - zakupiono nowe meble edukacyjne;
5. Przedszkole nr 1, Zbrostawice, ul. Batorego 6
  - zapewniono właściwy stan techniczny podłogi w sali zajęć;
6. Przedszkole nr 1, Zbrostawice, ul. Batorego 6
  - zapewniono właściwy stan techniczny podłogi w sali gimnastycznej i na korytarzu.

Stan bieżącej czystości i porządku w placówkach nie budził zastrzeżeń. 8 placówek zostało skontrolowanych pod kątem oceny stanu sanitarno-technicznego placu zabaw. Stwierdzono, że wszystkie placówki posiadają place zabaw, które są wyposażone w prawidłowy sprzęt do zabaw. We wszystkich placówkach dokonywane są regularne przeglądy BHP urządzeń i sprzętu do zabaw. Piasek wymieniany zgodnie z wymogami. Piaskownice zabezpieczane plandekami przed zanieczyszczeniami odpadami zwierzęcymi.

Podobnie jak w roku ubiegłym w miarę potrzeb dyrektorzy placówek zakupują nowy sprzęt do zabaw z certyfikatami stanowiący wyposażenie placów zabaw oraz nowe wyposażenie do sal zajęć.

Żłobki i kluby dziecięce

Pod nadzorem PPIS w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego było 7 żłobków oraz 3 kluby malucha. Skontrolowano 8 obiektów. W trakcie przeprowadzanych kontroli nie wydano decyzji administracyjnych nakazujących. W porównaniu z rokiem ubiegłym sytuacja w w/w zakresie się poprawiła.

W roku sprawozdawczym wykonano w całości 1 decyzję administracyjną nałożoną na Żłobek Publiczny nr 1 – Oddział II w Tarnowskich Górach, ul. Strzybnicka 3 tj. zapewniono prawidłowy stan techniczny nawierzchni dojścia do placówki.

W 2017 r. utworzono 2 nowe placówki, na które wydano pozytywne opinie sanitarne, tj.:

- Żłobek „Milu-Art”, Tarnowskie Góry, ul. Morcinka 26,
- Żłobek, Radzionków, ul. Gajdasa 1b.

W roku sprawozdawczym zlikwidowano 2 placówki:

- Klub Dziecięcy „Milu-Art”, Tarnowskie Góry, ul. Morcinka 26,
- Żłobek Niepubliczny Bystry Maluszek, Tarnowskie Góry ul. Włoska 20.

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Wsparcia Dziennego

W 2017 r. pod nadzorem były 3 świetlice środowiskowe, z tego 2 w Tarnowskich Górach i 1 w Mieście Kalety oraz 3 warsztaty terapii zajęciowej. Skontrolowano 2 świetlice środowiskowe i 1 warsztat. Stan sanitarno-techniczny placówek wraz z wyposażeniem nie budził zastrzeżeń.

2. Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia

Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

W zakresie badań problemowych w 2017 r. dokonano pomiarów mebli przedszkolnych i szkolnych w wytypowanych placówkach.

W roku sprawozdawczym skontrolowano w tym zakresie:

- 26 oddziałów w 7 przedszkolach, zmierzono 552 dzieci, z tego 128 dzieci w 10 oddziałach siedziało w niedostosowanych do wzrostu meblach,
  - 5 oddziałów w 2 zespołach szkół, zmierzono 99 dzieci, nie stwierdzono nieprawidłowości.
- W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym liczba placówek objętych oceną w w/w zakresie utrzymuje się na stałym poziomie, natomiast zwiększyła się liczba zmierzonych dzieci.

Nie wydano decyzji administracyjnych w zakresie prawidłowego dostosowania stanowisk pracy dzieci do zasad ergonomii. Sytuacja w porównaniu z rokiem ubiegłym uległa poprawie.

Natomiast w 4 placówkach w 2017 roku zgodnie z decyzją PPIS w Bytomiu zakupiono nowe meble tj.:

- Przedszkole nr 3 w Kamieńcu, ul. Tarnogórska 2,
- Przedszkole nr 8 w Przezchlebiu, ul. Mikulczycka 11,
- Przedszkole nr 9 w Tarnowskich Górach ul. Zaciszna 11,
- Przedszkole nr 11 w Tarnowskich Górach ul. Mickiewicza 18.

W porównaniu z 2016 r. liczba wygegzekwowanych decyzji w w/w zakresie uległa zwiększeniu.

Placówki są sukcesywnie doposażane w nowe meble o zróżnicowanych wysokościach dostosowane do zasad ergonomii, posiadające stosowne certyfikaty w miarę potrzeb.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych

W trakcie przeprowadzania kontroli kompleksowych w 2017 r. w 22 szkołach dokonano oceny rozkładów zajęć lekcyjnych. W wyniku przeprowadzonych ocen stwierdzono, że w placówkach rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny - wymogów § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31.12.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), uwzględniając potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz stałego czasu rozpoczynania zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia. Sytuacja w porównaniu z rokiem ubiegłym jest porównywalna, stabilna.

Ocena warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

W roku sprawozdawczym nie wydano żadnej nowej decyzji administracyjnej dotyczącej stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń bloków sportowych. W porównaniu do roku 2016. sytuacja uległa poprawie.

W 2017 r. prolongowano 3 decyzje administracyjne wydane w latach wcześniejszych, tj.: 2 decyzje dotyczyły złego stanu sanitarno-higienicznego ścian i sufitów w salach gimnastycznych:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3, Tarnowskie Góry, ul. Żeromskiego 64,

- Szkoła Podstawowa nr 3, Tarnowskie Góry, ul. Wyspiańskiego 1 .

Jedna decyzja dotyczyła zapewniania prawidłowej nawierzchni boiska w Zespole Szkolno-Przedszkolny nr 3 w Tarnowskich Górach przy ul. Żeromskiego 64.

W porównaniu z rokiem 2016 liczba decyzji zmieniających termin wykonania decyzji uległa zwiększeniu.

W roku sprawozdawczym w w/w zakresie nie wyegzekwowano żadnej decyzji nakazującej wydanej w latach wcześniejszych. Sytuacja w zakresie wykonywania nakazów w w/w zakresie w porównaniu z 2016 r. pogorszyła się.

Ogólny stan techniczny sprzętu sportowego na terenie bloków sportowych jest dobry. Odnotowuje się, że młodzież korzysta z natrysków sporadycznie.

Ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych

W czasie przeprowadzanych kontroli we wszystkich szkołach dokonywana jest ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych.

Pracownie komputerowe są prawidłowo wyposażone oraz sukcesywnie doposażane w nowy sprzęt multimedialny. W oknach zainstalowane są osłony ochraniające przed nadmiernym nasłonecznieniem.

Stan sanitarno-higieniczny bez zastrzeżeń zarówno w 2016, jak i w 2017 r. W żadnej z placówek nie wydano nowych decyzji w w/w zakresie.

Ocena warunków w pracowniach chemicznych (używanie substancji i preparatów chemicznych)

W czasie przeprowadzanych kontroli dokonano oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach posiadających pracownie chemiczne.

Zarówno w 2016, jak i w 2017 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych w kontrolowanych placówkach posiadających pracownie chemiczne. W pracowniach chemicznych lub na ich zapleczeniach gdzie stosowane są w czasie zajęć substancje niebezpieczne zapewniony jest dopływ wody bieżącej zimnej. W pracowniach znajdują się aktualne spisy wykorzystywanych w czasie zajęć z chemii niebezpiecznych substancji chemicznych. Nauczyciele z chemii posiadają aktualne karty charakterystyki substancji niebezpiecznych, które udostępniane są w czasie kontroli. Niebezpieczne substancje chemiczne są prawidłowo przechowywane w wydzielonych zamykanych szafach w pojemnikach prawidłowo oznakowanych. Wszystkie pracownie posiadają apteczki pierwszej pomocy. Nauczyciele posiadają zaświadczenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Część szkół z uwagi na brak odpowiednich warunków technicznych nie posiada pracowni chemicznych ani nie stosuje substancji niebezpiecznych w czasie prowadzonych zajęć lekcyjnych. W szkołach tych zajęcia z chemii są realizowane wyłącznie w formie teoretycznej.

3. Profilaktyczna opieka zdrowotna

Podczas oceny spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych w szkołach dokonywane są oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. W roku sprawozdawczym nie wydano nowych decyzji w w/w zakresie. We wszystkich placówkach stan sanitarno-higieniczny i techniczny skontrolowanych pomieszczeń wraz z wyposażeniem nie budzi zastrzeżeń, zdecydowana większość gabinetów posiada nowo zakupione wyposażenie do pomieszczeń zgodnie z obowiązującymi wymogami. Wszystkie gabinety posiadają umywalki z dopływem wody bieżącej ciepłej i zimnej. Przy umywalkach znajdują się dozowniki ze środkiem myjącym oraz ze środkiem dezynfekcyjnym.

Pielęgniarki szkolne w ramach swojej działalności dokonują bieżących przeglądów czystości skóry uczniów zgodnie z wewnętrznymi procedurami opracowanymi przez dyrektorów placówek, co odnotowywane jest w dokumentacji medycznej. Wszystkie gabinety wyposażone są w środek do dezynfekcji pomieszczenia wraz z wyposażeniem.

4. Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2017 r. w ramach akcji „Zima w mieście” w bazie Ministerstwa Edukacji Narodowej zgłoszono 25 turnusów wypoczynku w formie półkolonii. Skontrolowano 9 z nich w trakcie trwania wypoczynku w miejscu zamieszkania. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Ogółem w placówkach skontrolowanych wypoczywało 524 dzieci i młodzieży. W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym zwiększyła się liczba skontrolowanych turnusów oraz liczba uczestników wypoczynku. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w placówkach wypoczynku zimowego.

W ramach Akcji „Lato 2017” zgłoszonych zostało 57 turnusów letniego wypoczynku w formie półkolonii w miejscu zamieszkania oraz 12 w formie wyjazdowej w placówkach sezonowych i w obiektach całorocznych usług hotelarskich. W czasie trwania

turnusów skontrolowano 16 placówek, w tym 1 wspólnie z pracownikiem Sekcji HŻŻiPU w ramach współpracy między sekcjami PSSE Bytom. Ogółem w skontrolowanych placówkach wypoczywało 802 dzieci i młodzieży. W porównaniu z rokiem 2016 znacznie zwiększyła się zarówno liczba turnusów wypoczynku letniego, jak i przeprowadzonych w nich kontroli sanitarnych.

W placówkach wypoczynku stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń był dobry, wyposażenie prawidłowe, dostęp do ciepłej wody zapewniony wraz z odpowiednią ilością środków do utrzymania higieny osobistej uczestników wypoczynku.

Odnotowano 2 interwencje bezzasadne. Jedna dotyczyła placówki sezonowej, na której nie odbywał się wypoczynek dzieci i młodzieży. Na terenie placówki przebywali jedynie seniorzy. Druga interwencja dotyczyła zwiększonej liczby dzieci na terenie placówki w czasie trwania wypoczynku.

5. Interwencje

W 2017 r. zgłoszono 3 interwencje w następujących placówkach:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa w Kaletach, ul. 1-go Maja 6 - interwencja imienna, dot.: nieodpowiednich warunków w salach do prowadzenia zajęć w-f dla dzieci - interwencja bezzasadna.
2. „Twórcza Chatka”, Tarnowskie Góry, ul. Morcinka 26 - interwencja imienna, dot.: zwiększonej liczby dzieci na terenie placówki w czasie trwania wypoczynku – interwencja bezzasadna.
3. Ośrodek Wypoczynkowo-Kolonijny, Kalety, ul. Szkolna 8 – interwencja imienna, dot.: placówki sezonowej, na której nie odbywał się wypoczynek dzieci i młodzieży. Na terenie placówki przebywali jedynie seniorzy – interwencja bezzasadna.

W porównaniu z rokiem 2016 liczba interwencji zwiększyła się.

Wnioski:

W porównaniu z rokiem ubiegłym stwierdzono:

- ilość prolongowanych decyzji administracyjnych wydanych w latach wcześniejszych uległa niewielkiemu zwiększeniu. W 2016 r. wynosiła - 18, natomiast w roku sprawozdawczym - 20,
- ilość wydanych nowych decyzji administracyjnych zmniejszyła się. W 2016 r. wynosiła 17, natomiast w roku sprawozdawczym 13,
- zmniejszyła się liczba decyzji nakazujących wykonanych w całości – w 2016 r. wykonano ich 16, natomiast w roku 2017 w całości zrealizowano 14 decyzji.

Na terenie powiatu tarnogórskiego większość kontrolowanych placówek posiada opracowane procedury wewnętrzne na wypadek wystąpienia chorób zakaźnych lub pasożytniczych, w tym dot. wszawicy - opracowane zgodnie ze stanowiskiem Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia.

W nadzorowanych placówkach podjęto działania w ramach promocji zdrowia, które dotyczyły:

- wystąpienie do organizatorów wypoczynku nt. Dopalacze - wypalacze groźne narkotyki,
- wystąpienie do dyrektorów przedszkoli dyżurujących w miesiącu sierpniu w zakresie zasad bezpieczeństwa podczas upałów,
- wystąpienie do dyrektorów przedszkoli i szkół dot. rezygnacji z zajęć prowadzonych na zewnątrz placówek w związku z wysokim stężeniem zanieczyszczeń pyłowych powietrza atmosferycznego.

VII. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy

1. Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ocena i kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy, w celu zapobiegania powstawania chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Na terenie powiatu tarnogórskiego nadzorem objętych jest 349 obiektów o różnej formie prawnej, prowadzące działalność gospodarczą zarówno produkcyjną, jak i usługową oraz handlową. W kontrolowanych zakładach prowadzony był nadzór nad warunkami higieny pracy.

Tematyka przeprowadzonych kontroli sanitarnych:

- ocena przestrzegania zasad, przepisów higieny pracy i warunków środowiska pracy oraz przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych,
- kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach przetwórstwa tworzyw sztucznych;
- kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach gospodarki odpadami i ściekami;
- ocena realizacji wymogów w zakresie prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3 oraz substancji i mieszanin chemicznych,
- ocena warunków higieny pracy oraz wymogów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych,
- ocena stanu higieniczno-sanitarnego w związku ze zgłaszanymi interwencjami pracowników,
- ocena przestrzegania przepisów w zakresie kart charakterystyki i oznakowania wprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin chemicznych,
- ocena warunków pracy pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych i chemicznych;
- ocena realizacji wymogów w zakresie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

W roku 2017 w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy na terenie powiatu tarnogórskiego skontrolowanych zostało 116 obiektów, w których przeprowadzono 136 kontroli. W zakładach podczas kontroli stwierdzano nieprawidłowości, które dotyczyły zagadnień w zakresie:

Badań i pomiarów środowiska pracy:

- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia;
- brak rejestrów i kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz bieżącego uzupełniania tych kart badań;
- nie poinformowano pracowników o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących na stanowiskach pracy;
- brak informacji na stanowiskach pracy dot. aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy;
- przekroczeń NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy powyżej dopuszczalnych norm;
- brak sporządzonego programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia.

Złego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń:

- brudne, zniszczone, z ubytkami tynku ściany i sufity w pomieszczeniach pracy i w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- ubytki w posadzce betonowej pomieszczeń pracy oraz zniszczona podłoga w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- zniszczone drzwi w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- zniszczone szafki na odzież wierzchnią i roboczą pracowników;
- uszkodzona armatura prysznicowa, ustępowa, umywalkowa;
- brak lub nieskuteczna wentylacja w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- brak szafek indywidualnych do przechowywania posiłków własnych przez pracowników;
- zbyt mała liczba umywalk, szafek odzieżowych w stosunku do ilości zatrudnionych pracowników;
- brak zlewozmywaka w pomieszczeniu jadalni.

Uchybień w zakresie substancji i mieszanin chemicznych:

- brak aktualnych spisów stosowanych substancji i mieszanin niebezpiecznych oraz kart charakterystyki;
- pracownicy nie zapoznani z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki;
- niewłaściwe karty charakterystyki wprowadzanych do obrotu mieszanin chemicznych - nie uwzględniono przepisów prawnych oraz danych kontaktowych służb w nagłych przypadkach znajdujących się na terenie kraju;
- pracownicy nie zapoznani z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki;
- brak uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego szczegółowych informacji dotyczących narażenia pracowników na czynniki chemiczne;
- niewłaściwe oznakowanie opakowania wprowadzanej do obrotu mieszaniny chemicznej
- nie zamieszczono nazw substancji chemicznych stwarzających zagrożenie dla zdrowia na oznakowaniu opakowania mieszaniny chemicznej;
- nie poinformowano Inspektora do Spraw Substancji Chemicznych o wprowadzaniu do obrotu mieszanin stwarzających zagrożenie, wytwarzanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- nie opracowano i nie wdrożono do stałego stosowania instrukcji w zakresie bhp podczas prac z użyciem substancji i mieszanin chemicznych z uwzględnieniem informacji zawartych w kartach charakterystyki;
- brak zainstalowanego prysznica bezpieczeństwa do obmycia całego ciała oraz oddzielnego natrysku do przemywania oczu w pomieszczeniach pracy (wykonywane są prace, na których występuje niebezpieczeństwo obłania pracowników środkami żrącymi);
- nieprawidłowe oznakowanie miejsca składowanych substancji i mieszanin chemicznych;
- nie oznakowano właściwie pojemników, zbiorników, rurociągów zawierających substancję chemiczną, mieszaninę chemiczną stwarzającą zagrożenie dla zdrowia.

Uchybień w zakresie czynników biologicznych:

- nieprzeszkoleni pracownicy w zakresie narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne;
- brak uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego szczegółowych informacji dotyczących narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne;
- nie opracowano instrukcji postępowania w razie narażenia na szkodliwy czynnik biologiczny zakwalifikowany do grupy 3 lub 4 zagrożenia.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 38 decyzji administracyjnych.

W nadzorowanych zakładach występowały czynniki szkodliwe dla zdrowia takie jak: pyły, hałas, drgania mechaniczne oraz substancje chemiczne. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że pracodawcy nie przestrzegają częstotliwości wykonywania badań i pomiarów oraz nie uzupełniają na bieżąco rejestru i kart czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy.

W 2017 r. w 2 zakładach pracy stwierdzono występowanie przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Ponadto na terenie powiatu tarnogórskiego znajdują się zakłady, w których od lat utrzymują się przekroczenia NDS i N na stałym poziomie mimo podjętych działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na te czynniki.

Zakładami, w których utrzymują się przekroczenia NDS i N są:

- Huta Cynku „Miasteczko Śląskie” S.A. w Miasteczku Śląskim - substancje chemiczne: kadm i ołów,
- Kopex S.A. Tarnowskie Góry, ul. Hutnicza – hałas, pyły zaw. SiO₂, drgania mechaniczne;
- „GEKOPLAST” S.A. Krupski Młyn, ul. Krasickiego 13 – hałas
- „Indyk Śląsk” Wieszowa, ul. Wolności 21 – hałas;
- Śląskie Zaplecze Remontowe Sp. z o.o. Przechlebie, ul. Dworcowa 2 – hałas.

Zakłady realizując program działań organizacyjno-technicznych wprowadzały i nadal wprowadzają nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu zapobieganie powstawania chorób zawodowych. Pracodawcy dostarczali na bieżąco pracownikom środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy.

W ramach współpracy z Forum przy Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach dotyczącej oceny realizacji wymogów dotyczących chemikaliów w zakresie obowiązujących przepisów prawnych w ramach projektu REACH-EN-FORCE-5 przeprowadzono jedną kontrolę u producenta Huta Cynku "Miasteczko Śląskie" Miasteczko Śląskie ul. Hutnicza 17. Kontrolowany zakład w systemie REACH pełni funkcję producenta i dalszego użytkownika. Przedsiębiorstwo jest producentem substancji w postaci własnej: cynk, spiek cynkowo-ołowiowy półprodukt wyodrębniony w miejscu wytwarzania (nie wprowadzany do obrotu) - substancja UVCB, ołów, kadm, metal Dore (zawiera ok. 98 % srebra) półprodukt transportowany poza miejscem wytwarzania substancja UVCB, kamień miedziowy (zawiera ołów i miedź) półprodukt transportowany poza miejscem wytwarzania substancja UVCB, kwas siarkowy, gips, żużel granulowany- produkt substancja UVCB. Huta Cynku jest członkiem europejskich konsorcjów zapewniających aktualizację danych niezbędnych do przekazania do ECHA (Europejskiej Agencji Chemikaliów). W skład konsorcjum wchodzi: konsorcjum cynkowe (cynk, spiek, żużel, konsorcjum kadmowe (kadm), konsorcjum metali szlachetnych (metal Dore). Zostały sporządzone raporty bezpieczeństwa chemicznego oraz scenariusze narażenia dla zarejestrowanych substancji chemicznych. Kontrola wykazała, iż producent spełnia wymogi prawne wynikające z rozporządzenia (WE) 1907/2006 (REACH) oraz rozporządzenia CLP.

Przeprowadzono 3 kontrole u dystrybutorów w zakresie wprowadzania do obrotu mieszanin chemicznych, w tym produktów biobójczych i detergentów. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, iż wprowadzane do obrotu mieszaniny chemiczne znajdują się w oryginalnych, jednostkowych, szczelnych opakowaniach, odpowiednio opisanych i oznakowanych w języku polskim, w zależności od klasyfikacji opakowania wyposażone są w zamknięcia utrudniające otwarcie przez dzieci oraz wyczuwalne dotykiem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie. Informacje zawarte na oznakowaniu opakowań są spójne z treścią zawartą w sekcji 2 kart charakterystyk. Na oznakowaniu opakowania produktów biobójczych podana została tożsamość wszystkich substancji czynnych i ich stężenia

w jednostkach metrycznych, numery pozwolenia Ministra Zdrowia na obrót produktem biobójczym zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015r. o produktach biobójczych (Dz. U. z 2015r. poz. 1926 ze zm.). Informacje podane na oznakowaniu opakowania kontrolowanych detergentów spełniają wymogi rozporządzenia nr 648/2004/WE z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie detergentów (Dz. Urz. UE L 104 z 8.4.2004, str. 1 ze zm.).

Na terenie powiatu tarnogórskiego znajdują się 2 podmioty: ZPUH „Centrochem” Kotuła Sp. J. ul. Zagórska 159 oraz Przedsiębiorstwo Obrotu Produktami Chemii i Metalurgii PROMECH ul. Zagórska 167, zajmujące się dystrybucją prekursorów narkotykowych kat. 3. Przedsiębiorcy posiadają karty charakterystyki wprowadzanych do obrotu substancji sporządzone zgodnie z aktualnym stanem prawnym. Do każdej karty charakterystyki dołączone są scenariusze narażenia, sporządzone są raporty bezpieczeństwa.

W ramach nadzoru w zakresie kontroli warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w przemyśle tworzyw sztucznych przeprowadzono 3 kontrole. W 1 zakładzie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przekroczeń NDN hałasu na stanowiskach pracy operator młyna Tria 2. W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami NDN hałasu firma została ujęta w bieżącym nadzorze sanitarnym. Zakład realizuje program działań organizacyjno-technicznych mający na celu poprawę warunków pracy oraz zapobieganiu powstawania chorób zawodowych. Ponadto zakład zwrócił się z wnioskiem do PPIS w Bytomiu o prolongatę terminu wykonania obowiązku zawartego w wydanej decyzji administracyjnej nakazującej, w ślad za czym wydano decyzję administracyjną zmieniającą termin wykonania obowiązku do dnia 31.08.2018 r.

W 2017 r. w ramach nadzoru w zakresie kontroli warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki ściekami i odpadami przeprowadzono 2 kontrole. W 1 zakładzie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie: opracowania i wdrożenia do stałego stosowania instrukcję w zakresie bhp podczas prac stosowania substancji i mieszanin chemicznych z uwzględnieniem informacji zawartych w kartach charakterystyki na stanowiskach pracy, zapewnienia prania i konserwacji odzieży roboczej pracowników. W ślad za w/w nieprawidłowościami wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą.

W ramach współpracy z Urzędem Celnym – Port Lotniczy Katowice Pyrzowice w roku bieżącym wydano 3 opinie dotyczące spełnienia przez produkty wymagań bezpieczeństwa w zakresie przepisów prawnych dotyczących wprowadzania do obrotu esencji smakowych do produkcji e-płynów do e-papierosów oraz proszku w ampułkach.

2. Nadzór nad środkami zastępczymi

Na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono wspólnie z przedstawicielami Komendy Powiatowej Policji w Tarnowskich Górach 1 kontrolę w sklepie „Lucky Club” Tarnowskie Góry, ul. Miarki 1 w trakcie której stwierdzono wprowadzanie do obrotu tzw. „dopalaczy” przez firmę CS Capital Group Sp. z o.o. z Warszawy. Zabezpieczono 40 szt. produktów, które były środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną. Liczne wizytacje oraz wspólna kontrola wraz z przedstawicielami Policji doprowadziły do całkowitej likwidacji w/w punktu handlowego.

3. Choroby zawodowe

W roku 2017 roku PPIS w Bytomiu wydał 17 decyzji w sprawie chorób zawodowych, w tym 2 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 15 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. W roku bieżącym wydano decyzje stwierdzające - astma oskrzelowa (1) oraz obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany

hałasem (1). Stwierdzono 3 przypadki chorób zawodowych: astma oskrzelowa (poz. 6 - 1 przypadek), przewlekła choroba układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy (poz. 19 - 1 przypadek) oraz obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem (poz. 21 - 1 przypadek).

W/w choroby były spowodowane pracą w kontakcie ze szkodliwymi czynnikami: pyłami mąki, sposobem wykonywania pracy oraz hałasem.

Zestawienie stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2016 i 2017

Numer choroby zawodowej i nazwa	2016 r.	2017 r.
	Liczba przypadków	Liczba przypadków
poz.3 - pylice płuc	1	0
poz. 6 – astma oskrzelowa	1	1
poz. 12 – alergiczny nieżyt nosa	1	0
poz. 19 - przewlekła choroba układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	0	1
poz. 21 - obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem	2	1
Razem	5	3

Z powyższej tabeli wynika, że na terenie miasta Tarnowskie Góry i powiatu tarnogórskiego w porównaniu do roku 2016 zmniejszyła się liczba stwierdzonych chorób zawodowych (z 5 na 3). W roku 2017 roku wystąpiło tyle samo przypadków astmy oskrzelowej (poz. 6 - 1 przypadek) co roku ubiegłym, zmniejszyła się ilość przypadków obustronnego trwałego ubytku słuchu spowodowanego hałasem (poz. 21 - z 2 na 1 przypadek), pojawił się przypadek choroby zawodowej, której nie notowano w 2016 r., tj. przewlekła choroba układu ruchu wywołana sposobem wykonywania pracy - zapalenie ścięgna i jego pochewki. Nie stwierdzono natomiast chorób zawodowych odnotowanych w 2016 r., tj. pylicy płuc (poz. 3) i alergicznego nieżytu nosa (poz. 12).

4. Interwencje

W 2017 r. wpłynęły 5 wniosków o podjęcie interwencji, które zostały rozpatrzone, a dotyczyły:

- nieprawidłowych warunków higienicznosanitarnych w firmie „Oxalis Polska” Radzionków, ul. Sikorskiego, „Meble M4” Tarnowskie Góry, ul. Gliwicka oraz w Powiatowym Inspektoracie Nadzoru Budowlanego w Tarnowskich Górach;
- uciążliwości dla mieszkańców zakładu – Myjnia Samochodowa w Tworogu, ul. Lubliniecka;
- obecności martwego zwierzęcia na terenie zakładu pracy.

W związku ze zgłoszonymi wnioskami o interwencję przeprowadzono 4 kontrole.

Przeprowadzone kontrole wykazały, że 2 z wniesionych wniosków były zasadne, w związku z powyższym wydano 2 decyzje administracyjne oraz nałożono 1 mandat karny.

Wnioski:

1. W toku kontroli zauważa się, iż pracodawcy przywiązują wagę do obowiązków przeprowadzania pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy i zapoznają pracowników z wynikami przeprowadzanych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, jednakże zapominają o częstotliwości dokonywania pomiarów.
2. Podobnie jak w latach ubiegłych są uwagi do opracowanych ocen ryzyka zawodowego. W tych ocenach pracodawcy nie uwzględniają narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne, rakotwórcze lub mutagenne oraz substancje i mieszaniny chemiczne, które znajdują się na stanowiskach pracy. Pracodawcy opracowują oceny narażenia, ale w dalszym ciągu nie uwzględniają narażenia pracowników na poszczególne czynniki szkodliwe występujące w środowisku pracy.
3. Liczba zakładów w których występują przekroczenia NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy utrzymuje się na tym samym poziomie co w latach ubiegłych.
4. Analizując karty stwierdzeń chorób zawodowych można uznać, że liczba stwierdzonych chorób zawodowych uległa zmniejszeniu.
5. Zgodnie z rozporządzeniem REACH z dniem 1 grudnia 2008r. pracodawcy kontynuują obowiązki dotyczące dalszej rejestracji. Nadal trwa rejestracja właściwa produkowanych substancji, której ostateczny termin upływa w czerwcu 2018r.
6. W ramach europejskiej kampanii informacyjnej na lata 2016 – 2017 pt. „Bezpieczni na starcie, zdrowi na mecie” pracownicy promowali wśród pracodawców zrównoważone życie zawodowe. W ramach powyższej kampanii pracownicy Sekcji Higieny Pracy PSSE w Bytomiu rozdawali w kontrolowanych zakładach materiały informacyjne oraz zachęcali do skorzystania przez pracodawców z udziału w konkursie dobrych praktyk „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy”.
7. W ramach nadzoru nad przestrzeganiem zapisów ustawy z dn. 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (jedn. tekst: Dz. U. z 2017 r. poz. 957 ze zm.) stwierdzono, iż w kontrolowanych zakładach przestrzegany jest całkowity zakaz palenia – w widocznym miejscach wywieszone są odpowiednie oznaczenie słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych.

W ramach nadzoru na środkami zastępczymi w roku sprawozdawczym można stwierdzić, że wszystkie obiekty z terenu powiatu tarnogórskiego zajmujące się wprowadzaniem do obrotu tzw. „dopalaczy” uległy likwidacji.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Działalność Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowano na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez wykonywanie

zadań, których celem było zapewnienie właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach, a także zagwarantowanie, aby projektowane obiekty nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi zamieszkających i przebywających w ich sąsiedztwie. Opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięć dotyczyło takich obiektów, jak np.: obiekty żywieniowo-żywnościowe, obiekty usługowo-handlowe, obiekty przemysłowe, obiekty turystyczne (hotele, pensjonaty itp.), obiekty wychowania i nauczania (szkoły, przedszkola, żłobki itp.), obiekty ochrony zdrowia (przychodnie, apteki, pomieszczenia indywidualnej i grupowej praktyki lekarskiej itp.), zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej, inwestycje drogowe, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, inwestycje związane z gospodarką odpadami, stacje paliw i inne.

Stanowiska Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych inwestycji lub zagospodarowania terenu.

Teren obszaru działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu obejmuje miasta: Bytom, Piekary Śląskie oraz powiat tarnogórski, w skład którego wchodzi miasta: Tarnowskie Góry, Miasteczko Śląskie, Kalety, Radzionków oraz gminy: Zbrosławice, Tworóg, Krupski Młyn, Świerklaniec i Ożarowice, co stanowi obszar o powierzchni ok. 752 km².

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny realizowany był poprzez zajmowanie stanowisk w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych w sprawach:

1. projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
2. warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego,
3. oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko,
4. dokumentacji projektowych inwestycji, w szczególności projektów budowlanych,
5. obiektów budowlanych przed dopuszczeniem ich do użytkowania przez właściwy organ.

Ad. 1 W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wydano:

1. 1 opinię (negatywną) w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko - wniosek dotyczył zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
2. 12 opinii uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym: 1 dot. studium oraz 11 dot. planów,
3. 13 opinii (w tym 1 negatywną) w sprawie opiniowania projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, w tym: 2 dot. studium oraz 11 dot. planów (w tym 1 negatywną).

Dla powiatu tarnogórskiego zaopiniowano:

Ad a. na etapie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko :

negatywnie:

- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Kalety-Zachód”,

Ad b. na etapie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko:

- projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklaniec,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicy Bobrowniki Śląskie – Piekary Rudne w Tarnowskich Górach w rejonie ulic Króla Jana Kazimierza, Kazimierza Jagiellończyka i Królowej Jadwigi,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicy Repty Śląskie w Tarnowskich Górach w rejonie ulic: Ks. H. Renka, Jaworowej, J. Waliski, W. Witosa, Kamiennej, Repeckiej, Długiej, Myśliwskiej, S. Staszica,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w rejonie ul. Woźnickiej w Miasteczku Śląskim,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Gminie Świerklaniec obejmującego południową część obszaru sołectwa Świerklaniec,
- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Kalety-Zachód”,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru Gminy Krupski Młyn,
- projekt zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych sołectwa Ossy,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w sołectwie Tąpkowice w obrębie ul. Wesoła i Zwycięstwa,
- projekt zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w sołectwie Zendek w części północnej ograniczonej od południa potokiem Trzonia,
- projekt zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych sołectwa Pyrzowice,
- projekt zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych sołectwa Ożarówice,

Ad c. na etapie zaopiniowania projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:

- projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miasteczko Śląskie,
- projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbrostawice wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicach Pniowiec i Strzybnica w Tarnowskich Górach, w rejonie ulic Chemików, Jagodowej, Westerplatte, Poczty Gdańskiej, Borówkowej, Zagórskiej wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicach Osada Jana i Śródmieście – Centrum w Tarnowskich Górach, w rejonie ulic Słoneczników, Bytomskiej, Ogrodowej, Górniczej, Kard. S. Wyszyńskiego, T. Kościuszki, J. Korczaka, Ks. N. Bończyka wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicy Stare Tarnowice w Tarnowskich Górach, w rejonie ulic Obwodnica i Olimpijczyków wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Świerklaniec dla terenów położonych wokół zbiornika wodnego "Zalew Nakło - Chechło" wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Gminie Świerklaniec obejmującego centralną i zachodnią część obszaru sołectwa Świerklaniec,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu Nowej Wsi Tworoskiej wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego pomiędzy ul. Renarda w Tworogu a ul. Pyskowską w Brynku,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ulicy Tarnogórskiej w Brynku,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ul. Mieszka I w Hanusku,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w rejonie ul. Woźnickiej w Miasteczku Śląskim

oraz negatywnie:

- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Kalety-Zachód”.

Ad. 2 W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uzgadniano warunki zabudowy i zagospodarowania terenu lub lokalizacji inwestycji celu publicznego. Uzgodniono 1 wniosek dotyczący tego zagadnienia, który wystosował Wójt Gminy Tworóg. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał negatywną opinię dla inwestycji pn.: budowa domu jednorodzinnego - z uwagi na nie zachowanie odpowiedniej odległości od istniejącego cmentarza.

Ad. 3 W ramach procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wydano:

- a. 23 opinie sanitarne, co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,

W 2017 r. nie wydano żadnej opinii sanitarnej przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia, w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Przy zajmowaniu stanowisk w ramach sprawowanego zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na takie zagadnienia, jak:

- rodzaj i charakterystyka przedsięwzięcia z uwzględnieniem skali i zasięgu oddziaływania, możliwości kumulowania się oddziaływań zwłaszcza w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,
- planowane przeznaczenie terenu, w tym oddzielenie stref mieszkaniowych i usługowych od przemysłowych, wyznaczenie terenów pod inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko oraz zachowanie stref ochronnych, w celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na jakość i komfort życia mieszkańców,
- funkcja i ład przestrzenny oraz rekultywacja terenów poprzemysłowych, w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju miasta i uporządkowania krajobrazu,

- gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, zachowanie standardów emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych rozwiązań chroniących środowisko i zdrowie ludzi,
- właściwa organizacja prac remontowo-budowlanych oraz odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne w miejscach pracy poprzez zastosowanie stosownych urządzeń i rozwiązań technicznych.

Podstawową grupę zaopiniowanych przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach stanowiły obiekty przemysłowe, stacje paliw – po ok. 17 % oraz inne – ok. 26 %. Kolejną grupę stanowiły inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową oraz inwestycje drogowe – po ok. 13 %. Katalog zaopiniowanych przedsięwzięć stanowiły poza tym: inwestycje związane z wytwarzaniem ciepła i energetyką, obiekty żywieniowo-żywnościowe, inwestycje związane z gospodarką odpadami.

Ad. 4 W roku 2017 uzgodnionych zostało 16 dokumentacji projektowych (pozytywnie), natomiast w 2016 roku liczba ta wynosiła 33.

Największy procent wśród zaopiniowanych projektów stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe oraz zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej – po ok. 25 %. Katalog zaopiniowanych przedsięwzięć stanowiły poza tym: obiekty ochrony zdrowia, obiekty wychowania i nauczania, obiekty przemysłowe oraz inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową.

Ad. 5 W zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydano 73 stanowiska odnośnie zgłoszeń zakończenia budowy oraz wniosków o dopuszczenie do użytkowania w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych obiektów (w tym 71 opinii sanitarnych dopuszczających do użytkowania obiekt budowlany oraz 2 pisma o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii), natomiast w 2016 r. liczba ta wynosiła 86 opinii sanitarnych oraz 5 pism o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii.

Ze wszystkich wpływających wniosków ok. 53 % dotyczyło obiektów, na które nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie, pozostałe odnosiły się do zmiany sposobu użytkowania obiektów, rozszerzenia działalności lub zmiany technologii.

Wśród obiektów zgłaszanych do użytkowania największą grupę stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe – 30 %, zakłady fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej – ok. 18%. Kolejną grupę stanowiły: obiekty przemysłowe, obiekty ochrony zdrowia, obiekty handlowo-usługowe, obiekty wychowania i nauczania oraz inne. Niewielka ilość dotyczyła obiektów sportu i rekreacji oraz obiekty turystyczne, w tym hotele, pensjonaty.

W 2017 roku pracownicy Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzili 72 kontrole inwestycji zlokalizowanych na terenie powiatu tarnogórskiego.

Do Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w 2017 roku nie wpłynęły żadne skargi mieszkańców powiatu tarnogórskiego.

Porównując rok 2017 i 2016 w ilości wszystkich załatwianych spraw obserwujemy spadek wydanych stanowisk o 23 %.

IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania edukacyjne w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia polegają na inicjowaniu, prowadzeniu i koordynowaniu działalności oświatowo – zdrowotnej, w celu kształtowania postaw i zachowań sprzyjających zachowaniu zdrowia. Zdrowie człowieka

zależy w znacznym stopniu od jego trybu życia, sposobu odżywiania, zachowań prozdrowotnych w życiu codziennym.

Do najważniejszych działań w zakresie promocji zdrowia należało:

- prowadzenie działań zmierzających do poprawy i umacniania zdrowia społeczności lokalnej w zakresie: zapobiegania chorobom zakaźnym, propagowania zdrowego stylu życia oraz zapobiegania nałogom,
- inicjowanie programów i akcji prozdrowotnych,
- wdrażanie, koordynowanie i nadzorowanie programów ogólnopolskich, wojewódzkich, w zakresie działań oświaty-zdrowotnej i promocji zdrowia,
- prowadzenie współpracy, w ramach edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Mając na uwadze powyższe zadania, Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu podejmowała inicjatywy i przedsięwzięcia prozdrowotne poprzez koordynacje między innymi krajowych, wojewódzkich zalecanych programów profilaktycznych oraz organizując akcje, konkursy, warsztaty. W roku 2017 na terenie powiatu tarnogórskiego, przeprowadzono 36 wizytacji, w zakresie realizacji programów w placówkach nauczania, wychowania oraz przeprowadzono 88 porad dot. pozyskania partnerów oraz inauguracji programów profilaktycznych.

Zorganizowano i przeprowadzono :

- 7 akcji profilaktycznych.
- Koordynowano 8 konkursów.
- Przeprowadzono 6 warsztatów nt. substancji psychoaktywnych, w tym dopalaczy w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych dla uczniów, w ramach kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” i programu pt. „Smak życia, debat o dopalaczach”, „Dopalacze - wypalacze, groźne narkotyki”, „Ars, czyli jak dbać o miłość”.

W roku szkolnym 2016/2017 oraz 2017/2018 Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu zrealizowała następujące krajowe interwencje programowe:

PROGRAMY KRAJOWE

„Trzymaj Formę!”

Program edukacyjny skierowany jest głównie do uczniów szkół gimnazjalnych: klasy I-III i klas V- VI szkół podstawowych.

Głównym celem programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie.

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowany był w 31 szkołach, z uwagi że jest to już XII edycja programu 4 zrezygnowały z dalszej realizacji, dlatego w roku 2017/2018 program będzie realizowało 27 szkół.

Zasadnicze działania:

- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów i realizatorów programu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół.
- Koordynowano konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia: „Trzymaj Formę” na etapie powiatowym.
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w konferencji pt. „Czas na zdrowie-profilaktyka otyłości i nadwagi wśród dzieci i młodzieży”.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w szkołach.
- Przeprowadzono 2 wizytacje programu.
- Koordynowano sprawozdanie elektroniczne z realizacji programu 2016/2017r.

- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów szkolnych za realizację programu w roku 2016/2017.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom i zaproszono je do realizacji kolejnej XII edycji programu.
- Sporządzono zapotrzebowanie na materiały.
- Przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych do kolejnej XII edycji programu.
- Przesłano dokumentację dot. konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia do szkół, zachęcając ich do udziału.

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu.

Celem głównym programu jest zmniejszanie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.) Podjęto następujące działania, w związku z organizacją i obchodami Światowego Dnia bez Tytoniu, Światowego Dnia Rzucania Palenia oraz profilaktyką antytytoniową:

- Przygotowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi nt. palenia tytoniu, podczas akcji profilaktycznych, gdzie były przeprowadzane pomiary stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu. W ciągu roku 2017 przeprowadzono 6 akcji profilaktycznych na których przeprowadzono 96 pomiary stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu, głównie wśród osób palących.
- Dystrybuowano materiały oświatowo-zdrowotne na temat szkodliwości palenia tytoniu przez cały rok dla zainteresowanych osób.
- Koordynowano badania ankietowe przeprowadzone w placówkach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach pracy oraz w zakładach gastronomicznych. Badania ankietowe dotyczyły przestrzegania zakazu palenia tytoniu w nadzorowanych obiektach. Przeprowadzane były przez pracowników nadzoru sanitarnego PSSE w Bytomiu, w ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego.

Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej pt. "Czyste Powietrze wokół nas"

Program skierowany jest do dzieci 5 i 6 letnich uczęszczających do przedszkoli, ich rodziców i opiekunów.

Celem programu jest:

- Zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą w ich obecności tytoń.
- Wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy.

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowany był w 32 przedszkolach na terenie miasta Piekara Śląskich.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych w placówkach, w których realizowany był program.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach przedszkolnych.
- Przeprowadzono 4 wizytację programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu, w roku 2016/2017.

Wnioski. Program dobrze oceniony przez przedszkolnych koordynatorów. Zakończono realizację na poziomie ogólnopolskim, jego elementy włączone zostały w projekt wojewódzki „Klub zdrowego przedszkolaka”.

Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.

Cel programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, wzrost poziomu wiedzy nt. HIV/AIDS.

Formy realizacji:

- Przeprowadzono 6 narad w placówkach opieki zdrowotnej, w związku z realizacją Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV oraz dostarczano materiały oświatowo-edukacyjne dot. profilaktyki HIV/AIDS.
- Czynnie uczestniczono w Olimpiadzie Zdrowego Stylu Życia PCK 2017r. w Bytomiu w której uczestniczyły uczniowie z powiatu tarnogórskiego, gdzie dystrybuowano materiały edukacyjne, w zakresie profilaktyki HIV/AIDS.
- Dystrybuowano materiały informacyjno – edukacyjnych wśród zainteresowanych osób oraz na akcjach profilaktycznych.

Projekt wojewódzki HIV/AIDS –wiem, nie boje się, toleruję”.

Celem projektu jest podniesienie poziomu wiedzy nauczycieli i młodzieży ze szkół ponadpodstawowych woj. śląskiego na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV oraz kształtowanie postawy tolerancji wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS.

W roku szkolnym 2017 projekt realizowany był w 11 szkołach ponadpodstawowych z powiatu tarnogórskiego.

Formy realizacji:

- Zaproszono szkoły do udziału w konferencji oraz w projekcie wojewódzkim „HIV/AIDS – wiem, nie boje się, toleruję”.
- Dostarczono materiały informacyjno-edukacyjne do projektu „HIV/AIDS –wiem, nie boje się, toleruję”.
- Koordynowano konkurs plastyczny, w związku z projektem „HIV/AIDS –wiem, nie boje się, toleruję”.

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

W roku szkolnym 2016/2017 realizowany był, w ramach: „Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” - współfinansowanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. W roku 2017/2018 realizowany jest jako program ogólnopolski na niezmiennych zasadach.

Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty.

Celem programu jest edukacja w zakresie profilaktyki uzależnień.

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowany był w 18 szkołach ponadpodstawowych, w roku 2017/2018 chęć dalszej kontynuacji realizacji programu zadeklarowało 19 szkół.

Formy realizacji:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017
- Przeprowadzono 2 wizytację programu.
- Rozpropagowano konkurs „Szkoła wolna od używek”.
- Zaproszono szkoły do kolejnej V edycji programu.
- Sporządzono wykaz szkół, które chcą realizować program V edycję programu.
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w wojewódzkiej konferencji pt.: „Dopalacze - wypalacze, groźne narkotyki”.
- Przeprowadzono 19 narad w szkołach, w których realizowany jest program, przypomniano cele i założenia programu.

- Dostarczono materiały edukacyjne wzbogacone o materiały kampanijne „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” i ankiety do szkół, gdzie realizowany jest program.

Wnioski. W większości szkolni koordynatorzy ocenili program jako potrzebny. Wg koordynatorów brak jest wystarczającej ilości i różnorodności materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Profilaktyczny Program w Zakresie Przeciwdziałania Uzależnieniu od Alkoholu, Tytoniu i innych Środków Psychoaktywnych w tym realizacja Kampanii – „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” w ramach projektu KIK/68.

Celem kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania.

Formy realizacji:

- Koordynowano i przeprowadzono badania ankietowe wśród położnic ze Wielospecjalistycznego Szpitala Powiatowego S.A im. B. Hagera w Tarnowskich Górach.
- Podejmowano działania mające na celu promocję kampanii, umieszczono na stronach internetowych informacje zawierających treści edukacyjne dot. kampanii.
- Zapewniono odpowiedni dostęp do informacji poprzez organizację akcji profilaktycznych, gdzie zorganizowano i obsługiwano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi.
- Przeprowadzono 6 warsztatów podczas spotkań z młodzieżą w placówkach oświatowo – wychowawczych nt. substancji psychoaktywnych.
- Przeprowadzono pomiary stężenia tlenu w wydychanym powietrzu, testy w alkogolach i narkogolach dla zainteresowanych osób.
- Prowadzono dystrybucję materiałów, organizowano ekspozycje wizualne.

Wnioski. Bezpłatne akcje profilaktyczne i warsztaty cieszą się zainteresowaniem społeczeństwa.

Program Edukacyjny „Bieg po zdrowie”.

To nowy program antytytoniowej edukacji zdrowotnej opracowany w Głównym Inspektoracie Sanitarnym we współpracy z ekspertami. I edycja programu miała miejsce w roku szkolnym 2016/2017 i obejmowała 20% szkół.

Cele programu:

- Opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży.
- Pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.
- Zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

Grupa docelowa - uczniowie w IV klasie szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat) oraz ich rodzice i opiekunowie.

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowany był w 5 szkołach podstawowych, natomiast w roku szkolnym 2017/2018 chęć udziału w programie wyraziło 6 szkół.

Formy realizacji:

- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach.
- Zaproszono szkoły na szkolenie zorganizowane i przeprowadzone przez pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.
- Przeprowadzono 1 wizytację programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017.
- Przedstawiono ofertę programową i zaproszono szkoły do kolejnej II edycji 2017/2018.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy, potrzebny, dobrze oprzyrządowany, dlatego żadna szkoła nie zrezygnowała z realizacji kolejnej II edycji.

PROGRAMY WOJEWÓDZKIE

Program „Podstępne WZW”.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C.

Cele szczegółowe

- Przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV.
- Uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki, w tym zakresie.
- Pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi.

W roku szkolnym 2016/2017 program był w 13 szkołach ponadpodstawowych natomiast w 2017/2018 chęć realizacji wyraziły 3 nowe szkoły, dlatego też realizowany będzie w 16 szkołach ponadpodstawowych w klasach II.

Formy realizacji:

- Przesłano informację oraz zachęcano koordynatorów do udziału w Olimpiadzie wiedzy nt. profilaktyki WZW B i C, ph. „Podstępne WZW”.
- Wyłoniono prace na poziomie powiatowym zgodnie z wytycznymi, następnie przekazano je do WSSE Katowice.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 7 wizytacji programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Przekazano dodatkowe materiały dot. zakażeń HCV do szkół.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom kolejnej edycji 2017/2018.
- Przekazano informację o szkoleniu dla koordynatorów programu.
- Uczestniczono w szkoleniu zorganizowanym przez WSSE Katowice.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dostarczono materiały edukacyjne, gdzie realizowany jest program.

Wniosek. Program oceniono jako potrzebny, chętnie jest realizowany w szkołach. Do etapu Wojewódzkiej Olimpiady zakwalifikowali się uczniowie, którzy wykonali baner edukacyjny z Zespołu Szkół Chemiczno-Medycznych i Ogólnokształcących w Tarnowskich Górach.

Program „Wybierz życie- pierwszy krok”.

Celem programu jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę.

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu.
- Podniesienie poziomu wiedzy o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna).
- Motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie.
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.

W roku szkolnym 2016/2017 i 2017/2018 program był i jest realizowany w 11 szkołach ponadpodstawowych.

Formy realizacji:

- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach.
- Zaproszono zainteresowane szkoły na szkolenie zorganizowane przez WSSE Katowice.
- Dystrybuowano materiały informacyjno- edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono jedną wizytację programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Przedstawiono ofertę programową i zaproszono szkoły do kolejnej edycji 2017/2018.

Wniosek. Program oceniony przez szkolnych koordynatorów programu jako potrzebny, w szczególności w szkołach, gdzie większość stanowią dziewczęta.

Profilaktyka chorób nowotworowych- „Znamie. Znam je”.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy o nowotworach złośliwych i kształtowanie prozdrowotnych zachowań.

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki nowotworów i ich wczesnego rozpoznawania.
- Kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko rozwoju raka różnych narządów.
- Motywowanie do poddawania się badaniom profilaktycznym oraz zasięgania porady lekarskiej w przypadku zaistnienia objawów mogących wskazywać na obecność nowotworów.
- Zmniejszenie występowania nowotworów i umieralności na tę chorobę.
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.

W roku szkolnym 2016/2017 program był w 16 szkołach ponadpodstawowych, natomiast w 2017/2018 chęć realizacji wyraziły 3 nowe szkoły, dlatego też realizowany będzie w 19 szkołach ponadpodstawowych.

Formy realizacji:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 5 wizytacji programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Zaproszono na szkolenie zorganizowane przez WSSE w Katowicach szkolnych koordynatorów programu.
- Uczestniczono w szkoleniu zorganizowanym przez WSSE Katowice.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany jest w szkołach.

Projekt wojewódzki - „Klub zdrowego przedszkolaka”.

W edycji 2016/2017 realizowany był jako program wojewódzki pod nazwą: „Żywienie na wagę zdrowia - Klub Zdrowego przedszkolaka”.

Cel programu jest promowanie zdrowego stylu życia, wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców.

Cele szczegółowe:

- Zwrócenie szczególnej uwagi na walory odżywcze i zdrowotne owoców i warzyw oraz mleka w diecie dzieci.
- Podkreślenie właściwości zdrowotnych codziennego picia ilości wody.
- Zachęcenie dzieci do codziennej aktywności i zdrowego odżywiania.
- Budowanie i wyrabianie wśród dzieci potrzeby i nawyków dbania o higienę rąk.
- Nauczenie dzieci prawidłowego mycia rąk.
- Zapoznanie dzieci z tematem bezpiecznego korzystania z kąpieli słonecznych.
- Rozróżnianie dymów, ich źródeł oraz właściwości niekorzystnych dla zdrowia.

W roku szkolnym 2016/2017 był realizowany w 28 przedszkolach, dwa przedszkola zrezygnowały z dalszej kontynuacji. W roku szkolnym 2017/2018 chęć realizacji zadeklarowało 6 nowych przedszkoli. Łącznie program realizowany będzie w 32 przedszkolach.

Zasadnicze działania:

- Rozpropagowano konkurs na piosenkę pt. „Jestem w Klubu Zdrowego Przedszkolaka”.
- Powołano komisję konkursową i rozstrzygnięto konkurs zgodnie z wytycznymi.
- Zaproszono przedszkolnych koordynatorów programu do udziału w konferencji pt. „Czas na zdrowie-profilaktyka otyłości i nadwagi wśród dzieci i młodzież.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono jedną wizytację programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji za rok 2016/2017.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Dystrybuowano materiały edukacyjne do placówek, gdzie kontynuowana jest realizacja programu.
- Rozpropagowano konkurs na piosenkę pt. „Jestem w Klubu Zdrowego Przedszkolaka”.

Wnioski. Program oceniony jako ciekawy i potrzebny. Jednak brak jest wystarczającej ilości materiałów dla dzieci i rodziców.

Program „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”.

Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty.

Cel główny: dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich zażywania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami.

Program w roku szkolnym 2016/2017 był realizowany zgodnie z zaleceniem we 24 szkołach gimnazjalnych i roku 2017/2018 zgodnie z wytycznymi i reformą edukacji chęć realizacji programu wyraziły 4 szkoły podstawowe. Program będzie realizowany w 28 placówkach.

Zasadnicze działania:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 11 wizytacji programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017r.

- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Zaproszono szkoły do kolejnej edycji programu.
- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów programu.
- Przeprowadzono narady indywidualne dla koordynatorów nieobecnych na szkoleniu, w których przypomniano cele i założenia programu oraz omówiono kolejną edycję.
- Dystrybuowano materiały programowe do szkół realizujących program.
- Przygotowano i przeprowadzono 3 warsztaty nt. dopalaczy w szkołach gimnazjalnych i podstawowych, w związku z realizacją programu w roku 2017.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany jest w szkołach. Brak wystarczającej ilości materiałów informacyjno-edukacyjnych.

„Europejski Kodeks walki z Rakiem - Skóra pod lupą”.

Program lokalny wprowadzony dzięki współpracy z Centrum Onkologii w Gliwicach-Zakład Epidemiologii Śląskiego Rejestru Nowotworów w Gliwicach.

Cel programu:

- Budowanie odpowiedzialnych zachowań oraz prozdrowotnych postaw wśród dzieci i młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem czerniaka.
- Przekazanie wiedzy na temat Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem.

W roku szkolnym 2016/2017 do programu realizowany był w 13 szkołach, była to ostatnia edycja programu.

Zasadnicze działania:

- Zaproszono placówki do realizacji II edycji programu, w roku szkolnym 2016/2017.
- Zorganizowano, przygotowano i przeprowadzono szkolenie programu dla szkolnych koordynatorów programu, połączone z dystrybucją materiałów informacyjno-edukacyjne.
- Dystrybuowano materiały programowe do placówek które kontynuują program.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach.
- Przeprowadzono 4 wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017.
- Przygotowano i dostarczono podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.

Wnioski. W roku 2017 zakończono realizację programu.

Interwencje nieprogramowe

Akcja edukacyjna pt. „Brązowo, ale czy zdrowo”.

Cel - kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności, związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 9 porad i nawiązano współpracę z właścicielami basenów, placówkami oświatowo - wychowawczymi, gdzie odbywały się półkolonie oraz MOSIR, NZOZ-ów solariów, Miejskich Bibliotek Publicznych którzy wyeksponowali plakaty „Brązowo, ale czy zdrowo”.
- Przesłano pismo oraz plakat w formie elektronicznej do urzędów miasta i gmin powiatu tarnogórskiego, w celu zamieszczenia go na stronach internetowych urzędów.
- Przeprowadzono akcję profilaktyczną, w „Parku Wodnym” w Tarnowskich Górach podczas, której wyeksponowano materiały informacyjno- edukacyjne „Brązowo, ale czy zdrowo?”.

- Przygotowano i przeprowadzono podczas półkolonii w czasie ferii zimowych warsztaty, w formie zabaw i gier edukacyjnych.
- Nawiązano współpracę z Górnślaskimi Kolejami Wąskotorowymi w Bytomiu- oplakatowano kolejkę wąskotorową na trasie Bytom - Nakło-Chechło.

Kolejka wąskotorowa kursowała w weekendy dwa razy dziennie. Przez okres lipiec-sierpień podróżowało ok 9 tys osób. Zalew Nakło -Chechło to najczęściej odwiedzany zbiornik wodny w Powiecie Tarnogórskim.

Akcja - Antybiotyki.

Cel - zwrócenie uwagi społeczeństwa na problem antybiotykoodporności, jak również nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków.

Zasadnicze działania:

- Podczas 2 akcji profilaktycznych na terenie powiatu tarnogórskiego zorganizowano punkty z materiałami informacyjno - edukacyjnymi o tematyce antybiotyków.
- Prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych dla zainteresowanych osób.

Organizacja Światowego Dnia Zdrowia.

Hasło - „Depresja – porozmawiaj o niej”

Zasadnicze działania:

- Zorganizowano konkurs dla seniorów na najbardziej oryginalną „Pisankę Wielkanocną”, w ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia”.
- Wystosowano pisma do władz miejskich o objęcie patronatem konkursu. Patronatem konkursu objęli: Burmistrz Tarnowskich Gór i Miasteczka Śląskiego oraz Starosta powiatu tarnogórskiego.
- Przygotowano i wysłano informacje nt. Światowego Dnia Zdrowia do Urzędów miast i gmin oraz zamieszczono ją na stronie internetowej PSSE Bytom.
- W dniu 07.04.2017r. zorganizowano i przeprowadzono akcję profilaktyczną z okazji Światowego Dnia Zdrowia w Wielospecjalistycznym Szpitalu Powiatowym S.A. im. dr B. Hagera w Tarnowskich Górach.

Wniosek. Akcja cieszyła się zainteresowaniem uczestniczyło 150 osób z pomiarów stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu skorzystało 25 osób, testów w alkogoglach 35 osób i narkogoglach 35 osób.

Organizacja Kampanii Społecznej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”.

Cele kampanii to:

- Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych.
- Wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych.
- Zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym).

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 9 porad, w związku z organizacją kampanii.
- Podczas 6 akcji zorganizowano punkt z materiałami informacyjno-edukacyjnymi dla zainteresowanych osób.
- Prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych dla zainteresowanych osób.

„Bezpieczne ferie 2017” „Bezpieczne wakacje 2017”.

Cele kampanii - podnoszeniu świadomości dzieci i młodzieży w zakresie bezpiecznych zachowań podczas wypoczynku zimowego i wakacji.

Zasadnicze działania

- Przekazano plakaty „Bezpieczne Ferie 2017” i „Bezpieczne Wakacje” do Urzędu miasta i gmin powiatu tarnogórskiego.
- Przygotowano i przeprowadzono warsztaty profilaktyczne podczas ferii w Szkole Podstawowa nr 9 im. M. Kopernika w Tarnowskich Górach na temat profilaktyki uzależnień oraz bezpiecznego spędzania czasu wolnego.
- Sporządzano sprawozdanie z akcji „Bezpieczne Ferie ” i „Bezpieczne Wakacje”
- Zamieszczono informacje nt. bezpieczeństwa w czasie ferii i wakacji na stronie internetowej PSSE w Bytomiu.

Akcja Dopalacze-wypalacze „groźne narkotyki”

Cel - profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży, podjęcie działań informacyjno-edukacyjnych oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy.

Zasadnicze działania:

- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne dla zainteresowanych osób.
- Zorganizowano i uczestniczano w akcjach profilaktycznych, podczas których przygotowano punkt informacyjny z materiałami informacyjno-edukacyjnymi.
- Przeprowadzono testy w alko i narkogoglach dla zainteresowanych osób podczas akcji profilaktycznych.
- Prowadzono podczas warsztatów w 6 placówkach oświatowo wychowawczych testy w alko i narkogoglach. Skorzystało 291 osób z testów w narkogoglach i 291 osób w alkogoglach.
- Zamieszczano aktualne informacje na stronie internetowej PSSE Bytom.

Wniosek. Brak wystarczającej ilości materiałów w formie papierowej. Akcje, cieszące się zainteresowaniem w szczególności testy w alkogoglach i narkogoglach.

Lekki Tornister ogólnopolska kampania informacyjno-edukacyjna

Cel - profilaktyki wad postawy, zwrócenie uwagi nauczycieli, dzieci i rodziców na kwestię ciężkich plecaków uczniów szkół podstawowych.

Zasadnicze działania:

- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do 6 szkół, które brały udział w projekcie.
- Rozpropagowano konkurs „Mały ekspert ds. Lekkiego Tornistra”.

Wszawica – Pedikuloza

Cele kampanii - podnoszeniu świadomości w zakresie higieny, profilaktyka wszawicy

Grupa docelowa - ogół społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem rodziców, dzieci uczniów klas I-IV.

Zasadnicze działania:

- Zamieszczono informacji na stronie internetowej PSSE Bytom.
- Opracowano regulamin konkursu pt. „Nieproszeni goście we włosach wszy” i rozesłano go elektronicznie po szkołach podstawowych.
- Przygotowano rozstrzygnięcie konkursu w PSSE Bytom.
- Przygotowano wystawę prac w Miejskiej Bibliotece publicznej w Bytomiu.
- Przygotowano dyplomy i podziękowania oraz dostarczono je do placówek.

- Dystrybuowano materiały informacyjno - edukacyjne wśród zainteresowanych osób.
- Wnioski.** Akcja potrzebna, ciesząca się zainteresowaniem. W konkursie udział wzięło 5 szkół nadsyłając 38 prac konkursowych.

Inne przedsięwzięcia do których włączyła się w czynną realizację Sekcja Oświaty Zdrowotnej to:

Współorganizacja akcji z Połsem RP Barbarą Dziuk Przemarszu Różowej Wstążeczki

Cel - propagowanie zdrowego stylu życia

Zasadnicze działania

- Uzyskano zgodę na wypuszczenie balonów na Rynku w Tarnowskich Górach w dniu 09.10 2017r. od Polskiej Agencji Żeglugi Powietrzne.
- Uczestniczono we mszy św. W Tarnowskich Górach podczas „Jesieni ze Zdrowiem”, następnie włączono się w przemarsz i wypuszczono balony do nieba, jako znak solidarności z chorymi na nowotwory.

Edukacja ekologiczna i zdrowotna - współpraca -współpraca podczas organizacji konkursu na plakat i przedstawienie ekologiczne pt. „Magia Świata wokół nas” oraz konferencji ekologicznej.

Cel konkursu i konferencji:

- Uważliwienie dzieci na potrzebę dbania o własne zdrowie i środowisko.
- Propagowanie kultury muzycznej, tanecznej i plastycznej wśród dzieci.
- Kształtowanie umiejętności współzawodnictwa.

Zasadnicze działania:

- Zorganizowano naradę organizacyjną w sprawie organizacji konkursów i konferencji ustalono podział zadań.
- Rozesłano regulamin konkursu do przedszkoli.
- Uczestniczono w pracach w komisji konkursowych.
- Czuwano nad prawidłowym przebiegiem konkursu.
- Uczestniczono w konferencji ekologicznej, podczas której zorganizowano i obsługiwano punkt informacyjny z materiałami edukacyjnymi. Przeprowadzono wśród zainteresowanych osób pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu oraz testy w alkogoglach i narkogoglach.

Wnioski. W konkursie na występ artystyczny o przesłaniu pt. „Magia Świata wokół nas” udział wzięło 16 zespołów. W konferencji uczestniczyło 400 osób.

Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej Powiatowej Stacji Sanitarnej- Epidemiologicznej w Bytomiu dzięki bardzo dobrej współpracy z Zarządem Rejonowym PCK Bytom, który swoim zasięgiem obejmuje powiat tarnogórski włączyli się w organizowane akcje „Rejonowych Mistrzostw Udzielania I Pomocy”, „Olimpiadę Wiedzy o Zdrowiu PCK ” i Wampiriadę.

Działania i zadania oświatowo – zdrowotne realizowane są również poprzez:

- realizację interwencji programowych i nieprogramowych inicjowanych przez GIS i WSSE Katowice
- dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz pomocy edukacyjnej,
- koordynowanie, a także wspomaganie działań i inicjatyw instytucji, organizacji współpracujących w ramach realizacji zadań oświatowo – zdrowotnych,
- inicjowanie i przeprowadzanie akcji oświatowo zdrowotnych.
- czuwanie nad właściwym obiegiem informacji ważnych dla realizacji zadań.

- pozyskiwanie bezpłatnych czasopism, ulotek, gadżetów, broszur, na temat promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej, które pomagają wzbogaceniu działań oświaty zdrowotnej.

Wnioski:

Programy, akcje i przedsięwzięcia z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w Bytomiu realizowane były zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach.

Dzięki zaangażowaniu i dobrej współpracy z placówkami oświatowo- wychowawczymi i kreatywności pracowników Inspekcji Sanitarnej zwiększyła się liczba programów profilaktycznych i szkół, które chcą realizować programy proponowane przez Inspekcję Sanitarną. Największą trudnością w realizacji programów jest brak różnorodnych form i malejąca ilość materiałów edukacyjnych w kolejnych edycjach. Materiały w formie elektronicznej przysyłano do placówek oświatowo wychowawczych i instytucji oraz zamieszczano regularnie na stronach internetowych PSSE Bytom i WSSE Katowice są bardzo pomocne, lecz nie zastępują materiałów w formie papierowej. Stwierdza się, że realizacja przedstawionych przedsięwzięć, czy programów w roku 2017 była zadowalająca.

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nawiązywali współpracę z różnymi podmiotami, w celu pozyskania materiałów, gadżetów. Władze Miast i Gmin w roku 2017 chętnie włączali się w akcje profilaktyczne i często w nich uczestniczyli. Organizowane konkursy, warsztaty cieszą się zainteresowaniem i niewątpliwie pomagają w podnoszeniu wiedzy nt. zdrowia oraz w kształtowaniu odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych.

Dobra i owocna współpraca z różnymi innymi instytucjami i organizacjami umożliwiła realizację ciekawych działań, które cieszyły się dużym zainteresowaniem społecznym. Zaobserwowano, iż zainteresowanie społeczeństwa akcjami profilaktycznymi wzrasta wówczas, gdy można otrzymać ciekawe materiały informacyjno – edukacyjne, czy też wykonać testy w alko i narkogooglach. Większość osób, u których przeprowadzono pomiary tlenu węgla w wydychanym powietrzu deklaroowało, chęć zerwania z nałogiem. W działaniach na rzecz umacniania zdrowia niezbędne jest zaangażowanie i współpraca jak największej liczby podmiotów, które odpowiedzialne są za kształtowanie i realizację polityki prozdrowotnej na poziomie lokalnym. Istnieje potrzeba ciągłej aktywizacji wszystkich instytucji i organizacji, które w swoich podstawowych założeniach i celach eksponują problemy promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej.

X. Działalność laboratoryjna

1. W zakresie badań laboratoryjnych

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bytomiu wykonuje badania laboratoryjne w zakresie nadzoru sanitarnego, działając w Zintegrowanym Systemie Badan Laboratoryjnych. Zakres badań wykonywanych w Oddziale Laboratoryjnym jest zgodny z zadaniami statutowymi Inspekcji Sanitarnej. Zadania realizowane są w trzech sekcjach Oddziału Laboratoryjnego: Sekcji Badań Wody, Sekcji Badań Żywności oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń. Czwarta z sekcji - Sekcja Przygotowania Podłóż przygotowuje podłoża hodowlane na potrzeby wszystkich Sekcji wykonujących badania mikrobiologiczne i bakteriologiczne.

Od roku 2004 Oddział Laboratoryjny posiada akredytację PCA na wykonywane badania, których zakres jest z roku na rok uaktualniany i rozszerzany. Rokrocznie podczas oceny zewnętrznej auditorzy PCA podkreślają duże zaangażowanie i doświadczenie personelu technicznego w dziedzinie wykonywanych badań, co owocuje brakiem niezgodności na audytach zewnętrznych.

a) Sekcja Badań Wody w 2017 roku przeprowadziła badania :

- wody wodociągowej i przeznaczonej do spożycia : przebadano 161 próbek,
- wody z pływalni i innych obiektów wyposażonych w niecki basenowe: przebadano 68 próbek,
- wody wodociągowej ciepłej : przebadano 151 próbek.

Wodę przeznaczoną do spożycia badano zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z dnia 13.11.2015 (Dz. U. 2015 poz. 1989). Oznaczane były : bakterie grupy coli, bakterie *Escherichia coli*, enterokoki kałowe, ogólna liczba mikroorganizmów, barwa, mętność, przewodnictwo, odczyn, jon amonowy, azotyny, azotany, żelazo, mangan, fosforany. Badania sensoryczne obejmowały smak i zapach.

W wodach z pływalni badano liczbę bakterii *Escherichia coli*, liczbę bakterii *Pseudomonas aeruginosa*, ogólną liczbę mikroorganizmów, bakterie z rodzaju *Legionella*, utlenialność, mętność, azotany.

W wodzie wodociągowej ciepłej badano bakterie z rodzaju *Legionella*.

W odniesieniu do ubiegłego roku odnotowano nieznaczny wzrost w ilości przeprowadzonych badań.

b) Sekcja Badań Żywności w 2017 roku wykonywała badania żywności w ramach urzędowej kontroli oraz monitoringu zgodnie z rocznym planem pobierania próbek żywności obejmując zakresem następujące kierunki badań: badania mikrobiologiczne, badania fizykochemiczne, badania sensoryczne, badania w kierunku znakowania środków spożywczych.

W ramach urzędowej kontroli zgodnie z rocznym planem poboru próbek na 2017 rok z terenu powiatu tarnogórskiego mikrobiologicznie przebadano prawie wszystkie grupy produktów – łącznie 121 próbek, głównie w kierunku *Salmonella* i *Listeria monocytogenes*, a dodatkowo w pewnych grupach produktów w kierunku *Bacillus cereus*, *Enterobacteriaceae*. Zbadano 55 próbek mleka i przetworów mleczarskich (w tym 20 próbek lodów zakwestionowano za obecność bakterii z rodzaju *Enterobacteriaceae*), 20 próbek mięsa i przetworów mięsnych, 5 próbek warzyw i przetworów warzywnych, 10 próbek ciastek z kremem, 10 próbek owoców i ich przetworów, 9 próbek jaj, 5 próbek kawy i herbaty (5 próbek zdyskwalifikowano za obecność pleśni) Kontrolą sanitarną objęto również przypuszczalne ogniska zatruc pokarmowych. W zbadanych próbkach z ognisk zatruc w dwóch przypadkach wykryto obecność pałeczek z rodzaju *Salmonella*.

W roku 2017 monitoringiem mikrobiologicznym objęte były następujące grupy produktów: mleko i przetwory mleczne, lody, ciastka z kremem warzywa, owoce, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego.

Fizykochemicznie zbadano 52 próbki w tym 8 próbek mięsa i ryb w kierunku zawartości azotanów i azotynów, 5 próbek warzyw w kierunku zanieczyszczeń azotanami i azotynami, 12 próbek (przetworów zbożowych, orzechów, przypraw, herbaty i kawy) badano w kierunku zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych. Ponadto zbadano 22 próbki sanitarne w kierunku szkodników zbożowo-mącznych, z czego 7 zdyskwalifikowano.

Monitoringiem fizykochemicznym objęto:

- warzywa: różne rodzaje sałaty, szpinak świeży i mrożony - badanie w kierunku azotanów,
- suplementy diety – w kierunku znakowania,
- środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego – w kierunku azotanów.

Liczba badań żywności w porównaniu do roku ubiegłego uległa nieznacznym wahaniom w poszczególnych grupach asortymentowych i jest zależna od rocznego planu pobierania próbek opracowywanego rokrocznie przez WSSE w Katowicach.

Sekcja Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń - przeprowadza badania:

- bakteriologiczne w kierunku zakażeń jelitowych – głównie wykrywanie pałeczek *Salmonella* i *Shigella*,
- badania parazytologiczne,
- badania skuteczności sterylizacji urządzeń.

W roku 2017 w sekcji wykonano:

- 2885 badań u 961 osób podejmujących lub wykonujących prace, przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby,
- 258 badań u 99 osobach, które były narażone na zakażenie poprzez kontakt z osobami chorymi lub zakażonymi,
- 75 badań u 24 osób, u których mogą rozmnażać się i bytować drobnoustroje chorobotwórcze stanowiące potencjalne źródło zakażenia, a które same mogą pozostawać bez objawów chorobowych,
- 105 badań u 37 osób po przebytych salmonellozach i przeprowadzonym leczeniu,
- 41 badań dla 17 osób u których istnieją objawy kliniczne wskazujące na chorobę zakaźną,
- 70 badań dla 31 osób w kierunku pasożytów przewodu pokarmowego.

W porównaniu do roku ubiegłego znacząco zwiększyła się liczba badań osób po przebytych salmonellozach i przeprowadzonym leczeniu.

Pozostała liczba badań z powiatu tarnogórskiego nieznacznie wzrosła lub zmalała we wszystkich innych wymienionych grupach osób.

XI. Podsumowanie

W okresie minionego roku 2017 pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Bytomiu dokonali 2757 kontroli na terenie powiatu tarnogórskiego.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 227 decyzji administracyjnych, w tym 17 decyzji w sprawie chorób zawodowych.

Ponadto wydano 530 decyzji obciążających stronę kosztami za przeprowadzone czynności kontrolne, w czasie których stwierdzono nieprawidłowości oraz za kontrole na wnioski strony.

W stosunku do osób winnych rażących zaniedbań nałożono 107 mandatów karnych na kwotę 17 850 zł.

W przypadku występujących trudności w egzekwowaniu obowiązków nałożonych decyzjami zastosowano środki przymusowego postępowania w administracji, w związku z tym wystawiono 3 tytuły wykonawcze oraz wydano 3 postanowienia o nałożeniu grzywny na kwotę 660 zł.

W 2017 r. w żadnym obiekcie kontrolowanym nie stwierdzono bezpośrednie zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego, wobec czego nie wydano decyzji z art. 27 ust. 2 ustawy o PIS dot. unieruchomienia obiektu.

W roku sprawozdawczym nie kierowano wniosków o ukaranie do Sądu.

Uzasadnienie

Na podstawie art. 12a ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1261 z późn. zm) Rada Powiatu Tarnogórskiego przynajmniej raz na rok rozpatruje informację właściwego inspektora sanitarnego o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu.

Państwowa Powiatowa Inspekcja Sanitarna w Bytomiu sprawuje bieżący nadzór sanitarny, prowadzi szeroko rozumianą działalność oświatowo-zdrowotną, podejmuje działania z zakresu promocji zdrowego trybu życia, identyfikuje również niepożądane zjawiska, które mają wpływ na zdrowie człowieka.

Na ocenę stanu sanitarnego w zakresie warunków życia, pracy, nauczania i wychowania oraz wypoczynku składają się wyniki kontroli prowadzonych przez Państwową Powiatową Inspekcję Sanitarną w Bytomiu, poparte dowodami w postaci przeprowadzonych badań laboratoryjnych.

1.W ramach prowadzonego nadzoru nad chorobami zakaźnymi przeprowadzono w roku 2017 na terenie powiatu tarnogórskiego łącznie 743 wywiady epidemiologiczne tj. o 209 wywiadów mniej niż w roku 2016. Na podstawie analizy zachorowań na choroby zakaźne w 2017 roku w porównaniu z rokiem 2016 zaobserwowano spadek liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby. Stwierdzono, że istotnym problemem w analizowanym okresie było, tak jak w latach poprzednich, występowanie w podmiotach leczniczych ognisk zakażeń szpitalnych, a w szczególności ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową. W dalszym ciągu problemem pozostają osoby uchylające się od szczepień ochronnych. Działania podejmowane w celu poprawy stanu zaszczepienia wykazały niską skuteczność.

2.Stan sanitarno-higieniczny oraz techniczny szpitali w roku 2017 oceniono jako dobry. Prace remontowe mające na celu utrzymanie właściwego stanu obiektów oraz nałożone w wydanych decyzjach obowiązki były realizowane na bieżąco. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych oraz prywatnych gabinetów lekarskich ulega sukcesywnej poprawie. Jednak pomimo zauważalnej poprawy ta grupa obiektów nadal wymaga wzmoczonego nadzoru dotyczącego stanu sanitarno-higienicznego obiektu oraz stanu sanitarno-technicznego.

3.Stan sanitarny zakładów branży spożywczej zależy w dużym stopniu od infrastruktury budynków, w których się mieszczą. Często zakłady usytuowane są w starych budynkach z nieodosowanymi pomieszczeniami wchodzącymi w skład zakładu. Ilość wydanych decyzji nakazujących w roku 2017 nieznacznie wzrosła w stosunku do roku 2016. Zwiększyła się liczba obiektów posiadających wdrożoną dokumentację GHP/GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP. W 2017 roku w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdzono większą ilość próbek zdyskwalifikowanych w porównaniu do 2016 roku.

4.Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej ulega poprawie. W 2017 roku przeprowadzono kontrole stanu sanitarnego w 341 obiektach, spośród 658 ujętych w ewidencji, co stanowi 51,8%. W roku sprawozdawczym większość skontrolowanych obiektów spełniała podstawowe wymagania higieniczno-sanitarne i techniczne.

5.Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych nie budził zastrzeżeń. W 2017 roku na terenie powiatu tarnogórskiego, bieżącym nadzorem sanitarno-higienicznym objętych było 159 obiektów, skontrolowano 115 obiektów, co stanowi 72,3%. Większość kontrolowanych placówek posiada opracowane procedury wewnętrzne na wypadek wystąpienia chorób zakaźnych lub pasożytniczych.

6.W toku kontroli warunków sanitarno-higienicznych środowiska pracy stwierdzono, że pracodawcy przywiązują wagę do obowiązków przeprowadzania pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy i zapoznają pracowników z wynikami przeprowadzanych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, jednakże zapominają o częstotliwości dokonywania pomiarów. Nadzorem objętych jest 349 obiektów o różnej formie prawnej, prowadzących działalność gospodarczą zarówno produkcyjną jak i usługową oraz handlową. Liczba zakładów, w których występują przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy utrzymuje się na tym samym poziomie co w latach ubiegłych. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych, w porównaniu z rokiem 2016, uległa zmniejszeniu.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy stwierdzić, iż przyjęcie "Informacji o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu tarnogórskiego za rok 2017" jest zasadne i będzie motywacją do podjęcia kolejnych działań przez Państwową Powiatową Inspekcję Sanitarną w Bytomiu, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego mieszkańców Powiatu Tarnogórskiego